

Toimintaympäristön kuvaus

Porvoon kaupunkistrategian laadinta 2025–2026

LUONNOS

PORVOO BORGÅ

Sisällysluettelo

Esipuhe

Johdanto

Arvio nykytilanteesta ja muutoksista toimintaympäristössä

Kuntien yhteisiä muutosilmiöitä	3
Paikallinen tilannekuva	5
Asukkaat	5
Hyvinvointi ja turvallisuus	7
Luonto ja ilmasto	10
Talouden liikkumavara	16
Kaupunkikehitys	23
Kasvu ja oppiminen	30
Vapaa-aika	34
Elinkeinot ja työllisyys.....	37
Osallisuus ja vuorovaikutus.....	46
Kaupunkiorganisaation henkilöstö.....	49
Digitalisaatio.....	52

Suuntaviivoja kaupunkistrategialle

Esipuhe

Uniikki, tunnelmallinen, elinvoimainen Porvoo

Porvoo on uniikki ja omaleimainen kaupunki, joka tunnetaan laajasti, jonka tunnelma kiehtoo ja jolle on vaikea löytää vertailukohteita. Olemme Suomen toiseksi vanhin kaupunki. Keskiaikaiset juuret ja vuoden 1809 valtiopäivät ovat merkittäviä historiallisia tunnusmerkkejä. Vanha Porvoo, mukaan lukien kuuluisin maamerkkimme tuomiokirkko, on kaupungin tunnettavuuden käyntikortti ja lähes kaikkien, noin miljoonan Porvoossa vuosittain vierailevan käyntikohde. Viriili kulttuurielämä ja nimekkäät kulttuuri- ja taidepersoonat, etenkin Runeberg, Edelfelt & Vallgren, ovat luoneet Porvoolle oman vahvan kulttuurillisen, jopa hieman boheemillisen leimansa. Olemme tunnettuja myös aitoon kaksikielisyyteen perustuvasta rikkaasta yhteisöllisyydestä.

Porvoon kaupunkiluonne on niin ikään omanlaisensa: Olemme tasapainoinen yhdistelmä alueellista kasvukeskusta sekä hurmaavaa, turvallista ja ruuhkatonta pienkaupunkia aivan pääkaupunkiseudun läheisyydessä. Kaupunkina olemme kasvaneet viimeiset vuosikymmenet tasaisesti. Porvoon asukasluku (noin 52 000) on Uudenmaan neljänneksi suurin heti pääkaupunkiseudun kolmen suuren jälkeen, ja koko maan tasolla 18. suurin – jo joitakin perinteisiä maakuntakeskuksia suurempi.

Maantieteellisesti laaja kaupunki on myös monipuolinen sekoitus eri tyyllilajeja, aikakausia ja erilaisia porvoolaisten olohuoneita: Keskustan halkovan joen itäpuolella on idyllinen Vanha Porvoo ja empirekaupunki. Elävä kaupunkikeskusta on viime vuosikymmenten aikana laajentunut joen länsipuolelle, jossa on uusi puukaupunginosa. Taidetehtas ja Kokkonniemen ulkoilumaastot alkavat myös olla käytännössä jo osa keskustaa. Harvassa suuremmassa suomalaisessa kaupungissa on laskettelukeskus aivan keskustassa. Keskustan liepeillä on toinen toistaan viihtyisämpiä, mutta sopivan erilaisia asuinalueita. Porvoossa on runsas ja elävä kylärakenne, jonka historia ulottuu poikkeuksetta jo 1500-luvulle. Saaristomme on moninainen ja luonnoltaan kaunis. Laaja maantieteellinen alue käsittää myös runsaasti maaseutua. Harvalla on tarjota näin laajaa kattausta.

Porvoo profiloituu edellä mainitun lisäksi myös teollisuus- ja yrittäjäpaikkakuntana. Kilpilahden teollisuus- ja työpaikkakeskittymä on sekä kansallisessa että pohjoismaisessa mittakaavassa poikkeuksellinen. Kaupungissa toimii noin 4700 yritystä. Yritystiheys ja työpaikkaomavaraisuus ovat suhteellisen korkeita. Keskustojen elinvoimamittauksissa Porvoo profiloituu kärkipäähän. Alueen kilpailukyky ja elinvoima ovat erilaisissa vertailuissa erinomaisella tasolla. Lisääntyneet Porvoon näköiset tapahtumat ja esimerkiksi laadultaan tasokkaat ravintolat, kahvilat ja hotellit ovat lisänneet kaupungin imua. Kun tähän yhdistää vielä laadukkaat peruspalvelut sekä turvallisen kasvu- ja elinympäristön, erottaudumme kuntakentässä houkuttelevana kokonaisuutena.

Vahvat juuret ja ainutlaatuiset vahvuudet luovat vankan perustan hyvälle tulevaisuudelle. Ulkoinen maineemme on kunnossa. Arvokkainta on kuitenkin se, että porvoolaiset tuntuvat rakastavan Porvoota, joskin - ja ehkä nimenomaan siitä syystä - suhtautuvat paikoin myös kriittisesti kaupungin kehittämiseen. Porvoon pitää jatkossakin olla Porvoo – ylpeydenaihe asukkailleen. Oman ainutlaatuisuuden tunnistaminen on paras mahdollinen lähtökohta kaupungin kehittämiselle ja asukkaiden hyvinvoinnin rakentamiselle.

Jani Pitkäniemi, kaupunginjohtaja

Johdanto

Suuntaviivoja kaupunkistrategialle – suuntaa kaupungille

Porvoo on yksi Suomen vanhimmista ja tunnetuimmista kaupungeista. Sen kulttuuririkas historia, pittoreski ympäristö sekä ainutlaatuinen elinkeinoelämä tekevät siitä vetovoimaisen keskuksen Uudellamaalla. Kaupunki on kasvanut tasaisesti vuosikymmeniä ja houkuttelee jatkossakin uusia asukkaita sekä yrityksiä.

Viime vuosina Porvoon toimintaympäristöön ovat vaikuttaneet merkittävästi muun muassa väestörakenteen muutokset, talouden suhdanteet sekä kestävän kehityksen vaatimukset. Lisäksi digitalisaatio, muuttoliike ja alueellinen kilpailu ovat tuoneet uusia haasteita ja mahdollisuuksia kaupungin kehittämiseen. Useat edellä mainitut tunnistetut muutokset ovat myös valtakunnallisia.

Toimintaympäristön tekijöiden muutokset luovat monenlaisia jännitteitä, jotka tulee kyetä tunnistamaan ja joihin pitää yhdessä kehittää pitkäjänteisiä ratkaisuja. Jännitteet liittyvät väistämättä myös siihen, miten eri asioita resursoidaan ja priorisoidaan ajallisesti. Jännitteitä voi syntyä esimerkiksi eri ikäluokkien palvelujen resursointiin, eri alueiden väliseen painotukseen, kärkihankkeiden priorisointiin, huono-osaisuuden torjuntaan, talouden sopeuttamiseen liittyviin näkökohtiin (käyttötalous vs. investoinnit), ilmastonmuutoksen torjunnan ja sopeutumisen satsauksiin tai vaikkapa keskusteluilmapiiriin liittyen.

Muutokseen sisältyy aina myös mahdollisuus. Ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjunta haastaa ja luo uusia kustannuksia, mutta se sisältää myös valtavia onnistumisen mahdollisuuksia niin liiketoiminnallisesti kuin yksilötasollakin. Se mahdollistaa ja haastaa myös kaupunkisuunnittelua aivan uudella tavalla. Tumman pilven hopeareunuksena voi olla myös laajemman kansainvälisen matkailun suuntautuminen pohjoisen miedompiin sääolosuhteisiin. Digitalisaation osalta olemme päässeet monelta osin varsin pitkällekin, mutta digitaalisilla ratkaisuilla voidaan edelleen kyetä saavuttamaan tehokkuutta julkiseen rahankäyttöön sekä sujuvoittamaan asukkaiden ja yritysten arkea ja valintoja.

Väestörakenteen muutos ja monikulttuurisuuden lisääntyminen haastaa myös kaupunkiyhteisöä uusiutumaan. Kansainvälistyvän Porvoon on onnistuttava kotouttamisessa, mutta kasvava ”kotikansainvälisyys” ja uusien asukkaiden tuoma uusi osaaminen voi olla myös suuri alueellisen elinvoimaisuuden voimavara.

Tulevan strategiakauden epävarmuuksista huolimatta – tai käytännössä niistä johtuen toimintaympäristön huolellinen ennakointi on erityisen tärkeää. Hyvä strategia tarvitsee kuitenkin tuekseen laajaa tietopohjaa ja yhdessä ymmärrettyä tilannekuvaa. Itseymmärrys on tärkeää, jotta osaamme hahmottaa tärkeimmät huomioitavat asiat ja laittamaan asioita tärkeysjärjestykseen.

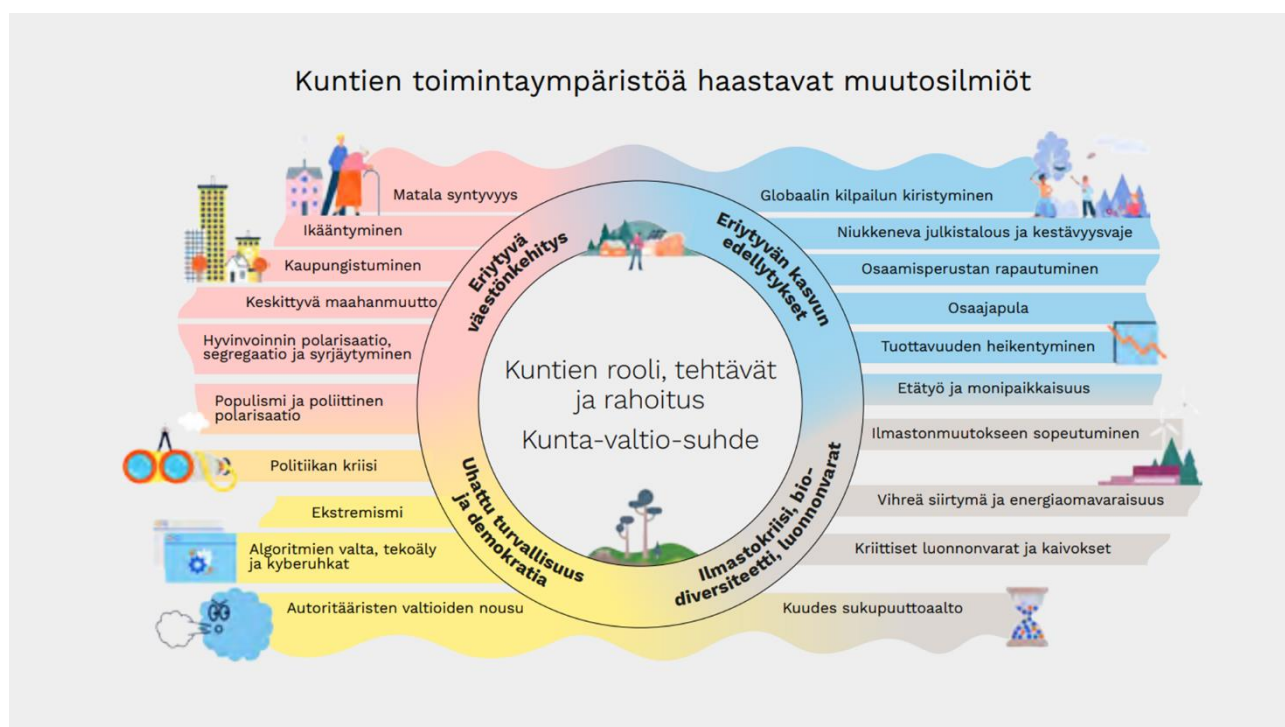
Hyvä kaupunkistrategia antaa kaupungin tekemiselle suunnan. Se on riittävän kohdistava ja auttaa tekemään valintoja sekä nykyhetkessä että nykyisyyden ja tulevaisuuden tarpeiden välillä. Hyvä strategia tunnistaa eri asioiden väliset kytkökset sekä toimintaympäristön kompleksisuuden ja systeemisyyden. Hyvä strategia on rohkeasti tulevaisuutta rakentava ja laajalla rintamalla tulevaisuudenuskoa vahvistava. Hyvä strategia vahvistaa yhteisön elinvoimaa, yhteisöllisyyttä ja hyvien asioiden kierteitä, joiden avulla pysytään voittajien puolella. Suomalaisten vahva enemmistö uskoo edelleen, että tulevaisuuteen voi vaikuttaa. Toivottavasti tuleva Porvoon kaupunkistrategia lisää tätä tulevaisuususkoa edelleen!

Tämä toimintaympäristön kuvaus toimii lähtöaineistona vuosien 2026–2029 kaupunkistrategian valmistelussa luottamusorganisaatiolle, kaupungin henkilöstölle, asukkaille ja useille erilaisille sidosryhmille.

Arvio nykytilanteesta ja muutoksista toimintaympäristössä

Kuntien yhteisiä muutosilmiöitä

Kuntiin vaikuttavat monet samanaikaiset muutosilmiöt, joita on tunnistettu ja kuvattu muun muassa Kuntaliiton ”Kunnat ja globaalit ilmiöt” -julkaisussa. Julkaisussa tähdennetään, että kuntien toimintaympäristöä muovaavat sekä kansainväliset että kansalliset kehityskulut, joihin kunnat eivät aina voi itse vaikuttaa, mutta joiden vaikutuksiin on tärkeää varautua. Kuva 1 havainnollistaa tiivistetysti julkaisussa kuvattuja muutosilmiöitä.

Kuva 1. Kuntien toimintaympäristöä haastavat muutosilmiöt. Lähde: Kunnat ja globaalit ilmiöt - Muutosilmiöt ja kriisit osana kuntien strategioita valtuustokaudella 2025–2029, julkaisuvuosi 2025

Kuntaliiton ”Kunnat ja globaalit ilmiöt” -julkaisussa korostetaan, että kuntien toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa ja altis monille samanaikaisille, toisiinsa kytkeytyville ilmiöille. Kansainvälisen tilanteen epävarmuus, kuten geopoliittiset jännitteet ja talouden vaihtelut, vaikuttavat kuntien arkeen välillisesti mutta merkittävästi. Väestörakenteen muutos – erityisesti ikääntyminen ja matala syntyvyys – haastaa kuntia uudistamaan palvelujaan ja varautumaan kasvaviin hoivatarpeisiin. Kaupungistuminen ja muuttoliike puolestaan muovaavat alueiden kehitystä: osa kunnista kasvaa nopeasti, kun taas toiset kohtaavat väestökatoa ja palvelujen keskittämisen paineita.

Ilmastonmuutos ja kestävä kehityksen vaatimukset ohjaavat kuntien päätöksentekoa yhä vahvemmin, esimerkiksi energiaratkaisujen, rakentamisen ja liikkumisen osalta. Digitalisaatio ja teknologinen kehitys avaavat uusia mahdollisuuksia palveluiden tuottamiseen ja kuntalaisten osallistamiseen, mutta vaativat myös jatkuvaa osaamisen kehittämistä ja investointeja. Maahanmuutto ja väestön monimuotoistuminen rikastuttavat kuntien elämää ja työmarkkinoita, mutta edellyttävät myös uusia ratkaisuja kotoutumisen ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Lisäksi talouden rakenteelliset muutokset ja tuottavuuspaineet haastavat kuntia löytämään uusia, tehokkaita tapoja järjestää palveluita. Demokratiaa ja yhtenäisyyttä rapauttavat vastakkainasettelu, vihapuhe ja polarisaatio haastavat kuntia vaalimaan yhteisöllisyyttä, sivistystä ja kuntalaisten aktiivista roolia päätöksenteossa. Näiden ilmiöiden kokonaisuus muodostaa perustan, jonka ymmärtäminen on välttämätöntä kuntien strategisessa suunnittelussa ja tulevaisuuden rakentamisessa.

Lasten ja nuorten sekä perheiden tarpeet moninaistuvat. Palveluita tulee kohdentaa ja resursoida täsmällisemmin. Eriytymiskehitys ja monenlaiset elämäntavat vaativat entistä tarkempaa palvelutarpeiden arviointia ja useiden eri kohderyhmien tasavertaista huomioimista. Eri sukupolvien tapa olla, elää ja tehdä työtä haastaa kuntaorganisaatiota ketteryteen ja joustavuuteen, jossa kuntalaiset kokevat osallisuutta ja vastetta verorahoilleen.

Paikallinen tilannekuva

Asukkaat

Asukasmäärä jatkaa maltillista kasvuaan

Porvoossa asuu tällä hetkellä noin 52 000 asukasta. Asukasmäärä on kasvanut maltillisesti jo vuosikymmeniä. Pelkästään 2020-luvulla asukasmäärä on kasvanut yli 1100 asukkaalla.

Porvoo kuuluu 20 suurimman kunnan joukkoon Suomessa asukasmäärältään.

Porvoon väestönkasvuun ovat vaikuttaneet erityisesti kaupungin hyvä sijainti ja saavutettavuus, työpaikat sekä houkutteleva asuinympäristö. Ympäristökuntia huomattavasti suurempi asukasmäärä tekee Porvoosta Itä-Uudenmaan alueen keskuskaupungin ja useiden palveluiden vastuukaupungin toteuttajana. Nämä ovat tekijöitä, jotka osaltaan luovat edellytyksiä sille, että Porvoon asukasmäärä kasvaa tasaisesti myös tulevaisuudessa.

Lasten määrä vähenee, ikääntyvien määrä kasvaa

Luonnollinen väestönkasvu tarkoittaa syntyvyyden ja kuolleisuuden välistä eroa, ja se on keskeinen tekijä väestönkehityksessä. Kuten Suomessa yleisesti, myös Porvoossa vuosittain syntyvien lasten määrä on vähentynyt. Samalla elinajanodote on noussut, joka tarkoittaa, että ikääntyvien asukkaiden määrä kasvaa.

Väestöllinen huoltosuhde kuvaa ei-työikäisten (alle 15- ja yli 65-vuotiaat) suhdetta työikäiseen (15–64-vuotiaat) väestöön, sadalla kerrottuna. Vuonna 2024 Porvoon huoltosuhteluku oli 68,2. Kestäväksi huoltosuhteeksi pidetään usein lukua alle 60, mutta tämä riippuu myös muista tekijöistä, kuten työllisyysasteesta ja tuottavuudesta.

Jos syntyvien lasten määrä vähenee ja ikääntyvien asukkaiden määrä kasvaa jatkossakin, asukasrakenne ja tarpeet muuttuvat. Asukasrakenteen muutokset vaikuttavat kaupungin talouteen sekä eri-ikäisten palvelujen tarpeeseen ja järjestämiseen. Samalla osaavan työvoiman saatavuus vähenee, mikä voi aiheuttaa haasteita sekä alueellisesti että toimialoittain esimerkiksi palveluiden laadulle ja tuotannon jatkuvuudelle.

Kasvu perustuu muuttoliikkeeseen

Suomessa määrältään suurimmat muuttajaluvut ovat aikojen saatossa kohdistuneet erityisesti isoihin kaupunkeihin. Kun puhutaan asukkaiden keskittymisestä kaupunkialueille, puhutaan kaupungistumisesta. Kaupungistuminen on maailmanlaajuinen ilmiö, jossa ihmiset muuttavat kaupunkeihin työpaikkojen, koulutuksen, palveluiden ja paremman elämänlaadun perässä. Viime vuosina etätyö on hidastanut suurimpien kaupunkien kasvua, mutta Porvoon vetovoima monipuolisena kaupunkina on säilynyt vahvana. Noin 80 prosenttia porvooolaisista asuu keskustassa tai sen läheisyydessä.

Arvion mukaan kaupungistuminen jatkuu Suomessa maltillista vauhtia. Näin myös Porvoossa. Valtaosa porvooolaisista asuu keskustassa ja sen läheisissä taajamissa.

Asukasrakenne moninaistuu maahanmuuton myötä

Porvoossa kunnan sisäinen muuttoliike on vilkasta, ja asukkaat muuttavat aktiivisesti kaupunginosasta toiseen tai taajamasta maaseudulle. Kuntien välinen nettomuutto Porvooseen on viime vuosina hieman laskenut. Muuttovoittoa edelleen tulee erityisesti pääkaupunkiseudulta ja lähikunnista. Vuonna 2021 Porvooseen muutti ennätyksellisen paljon uusia asukkaita. Muuttajat ovat olleet nuoria aikuisia, perheitä ja paluumuuttajia. Maahanmuutto on merkittävä osa Porvoon asukasmäärän kasvua tällä hetkellä. Maahanmuuttajien määrä on selkeästi kasvanut viime vuosina.

Muuttoliikkeet, erityisesti maahanmuutto, ovat merkittävä osa Porvoon asukasmäärän ja -rakenteen kehitystä jatkossa, jolla on myös vaikutusta kaupungin talouteen sekä palvelujen tarpeeseen ja järjestämiseen. MDI:n väestöennusteessa (2025) on arvioitu, että Suomessa kotimaisten kieliryhmien työikäinen väestö vähenee jopa yli 12 prosenttia vuoteen 2040 mennessä. Samaan aikaan vieraskielisten määrä lähes kaksinkertaistuu, ja heistä tulee keskeinen osa kaupungin työvoimaa ja yhteisöä. Ilman maahanmuuttoa Porvoon asukasluku ja erityisesti työikäisten määrä kääntyy jyrkkään laskuun lähitulevaisuudessa.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Asukkaat voivat keskimäärin hyvin

Porvoolaisten hyvinvointi on keskimäärin hyvällä tasolla verrattuna sekä valtakunnalliseen keskiarvoon että verrokkikaupunkeihin. Vaikka Porvoossa ei ole tunnistettu erityisen suuria hyvinvoinnin ja terveyden huolenaiheita, on hyvinvoinnin ylläpitäminen ja sen vahvistaminen ennakoivasti jatkossakin tärkeää. Tarpeet ovat moninaisia ja yhteiskunnalliset muutokset haastavat koettua hyvinvointia.

Suurin osa porvoolaisista lapsista ja nuorista voi hyvin. Haasteiksi on tunnistettu esimerkiksi koulu-uupumus, arjen kuormittavuus ja mielen hyvinvointi. Terveellisten elintapojen toteutuminen horjuu monella. Perheiden taloudellinen tilanne on heikentynyt, mikä näkyy tuen tarpeen kasvuna sekä asumisen siirtymisenä pienempiin asuntoihin. Porvoon työikäinen väestö kokee hyvinvointinsa tilastojen valossa melko hyvänä. 2020-luvun peräkkäiset kriisit ovat heikentäneet työikäistenkin mielenterveyttä. Liian vähäinen liikkuminen, ylipainon yleistyminen ja alkoholin liiallinen käyttö ovat vakavia kansanterveydellisiä ongelmia. Ikääntyneet kokevat hyvinvointinsa tilastojen valossa melko hyvänä. Ikääntyneiden elämänlaatuun vaikuttavat terveys, toimintakyky, aktiivisuus ja ihmissuhteet. Yksinäisyys ja toimintakyvyn heikkeneminen ovat tunnistettuja haasteita Porvoossa.

Hyvinvointieroja havaittavissa

Kuten Suomessa myös Porvoossa eriarvoistuminen on tunnistettu huolestuttavana ilmiönä. Hyvinvointi ei jakaudu tasaisesti eri väestöryhmien tai alueiden välillä, mikä voi heikentää yhteiskunnan kestävyyttä ja osallisuutta. Tulevassa hyvinvointi riippuu siitä, miten yhteiskunta onnistuu vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin ja tukemaan eri väestöryhmien tarpeita.

Kaupungilla on lakisääteinen velvollisuus edistää asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä omien tehtäviensä puitteissa. Hyvinvoinnin tilan arvioinnissa Porvoon on tunnistanut kolme keskeistä kehittämiskohdetta: mielen hyvinvointi, terveelliset elämäntavat ja osallisuus. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on pitkäjänteistä ja jatkuvaa työtä. Kaupungin edistämistyössä olennaista on tunnistaa ennakoivasti tulevien päätösten vaikutukset eri väestöryhmiin, erityisesti lapsiin, vammaisiin ja toimintarajoitteisiin henkilöihin. Esteettömyys, saavutettavuus sekä ikääntyneiden ja kansainvälisten asukkaiden määrän kasvu edellyttävät entistä tarkempaa huomiota. Yhteistyö Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän kanssa on keskeistä.

Turvallinen arki kaupungissa on monen asian summa

Turvallinen arki ei ole vain poikkeustilanteiden hallintaa vaan myös arjen sujuvuuden, ennakoitavuuden ja luottamuksen rakentamista. Valtaosa porvoalaisista voi elää jokapäiväistä elämää ilman merkittäviä riskejä tai huolia. Kaupunki tukee turvallista arkea monin eri tavoin.

- Turvaa asumista omalta osaltaan tarjoamalla kohtuuhintaisia asuntoja ja huolehtii infrastruktuurista (esimerkiksi katuverkosto, sähkö ja lämpö, puhdas vesi, jätevesien käsittely).
- Varmistaa terveellisen, turvallisen ja viihtyisän elinympäristön rakentumisen, joka on myös sosiaalisesti toimiva ja eri väestöryhmien tarpeet huomioiva. Kaupunki muun muassa huolehtii julkisista tiloista (kuten koulut ja päiväkodit, puistot ja muut viheralueet), liikenneturvallisuudesta sekä esteettömyydestä kulttuuriympäristö huomioiden. Kaupunki on investoinut eniten Suomessa peruspalveluihin, kuten koulu- ja päiväkotirakennuksiin, viimeisen kymmenen vuoden aikana.
- Kaupunki tarjoaa palveluita vapaa-aikaan ja arkeen (kuten kulttuuri- ja liikuntapalvelut sekä tukea toimeentuloon ja yrittämiseen).
- Tekee myös ennaltaehkäisevää ja poikkihallinnollista yhteistyötä esimerkiksi kiusaamisen, väkivallan ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi sekä mielenterveyden tukemiseksi.

Poikkeustilanteisiin on varauduttu

Maailman turvallisuustilanne on viime vuosina muuttunut. Turvallisuus ei tarkoita vain sotilaallista suojaa, vaan myös suojaa muilta ilmiöiltä kuten ilmasto- ja ympäristöriskit, väärän tiedon levittäminen, häirintä, kyberuhat ja yhteiskunnallinen polarisaatio.

Porvoon kaupungin varautuminen perustuu laajaan turvallisuuskäsitykseen ja ankkuroituu suomalaiseen kokonaisturvallisuuden toimintamalliin. Varautumisen tavoitteena on, että Porvoon kaupunki suoriutuu tehtävistään kaikissa olosuhteissa, kykenee tarvittaessa sopeuttamaan toimintaansa sekä palautumaan mahdollisista häiriötilanteista mahdollisimman nopeasti. Varautuminen, riskienhallinta ja turvallisuus ovatkin jatkuvan kehittämisen ja arkijohtamisen tärkeitä osa-alueita.

Varautumisen toimenpiteitä kohdistetaan kaikkiin turvallisuuteen liittyviin kysymyksiin, joihin liittyvät uhat voivat aiheuttaa merkittävää haittaa tai vaaraa väestölle tai yhteiskunnalle. Varautumisen toimenpiteitä, kuten säännöllistä valmiussuunnittelua ja -harjoittelua, tehdään sekä organisaation sisäisesti että yhteistyössä viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen, kansalaisten ja muiden sidosryhmien kanssa. Yksilöiden hyvinvointi ja terveys, toimintakyky ja toimeentulo vaikuttavat kaupungin ja koko yhteiskunnan henkiseen kriisinkestävyyskykyyn, jonka perusta luodaan normaalioloissa.

Kaupungin turvallisuustyö rakentuu jatkossa entistä vahvemmin ennakoivaan yhteistyöhön, dataohjautuvaan päätöksentekoon ja asukkaiden osallistamiseen. Turvallisuutta edistetään poikkihallinnollisesti, yhdistäen eri toimialojen osaaminen ja resurssit. Teknologian ja analytiikan avulla tunnistetaan riskejä ajoissa, ja toimenpiteet kohdistetaan vaikuttavasti. Asukkaiden kokemus ja tieto omasta elinympäristöstään ovat keskeisiä – turvallinen kaupunki syntyy yhdessä.

Luonto ja ilmasto

Luonnonympäristön tila on parantunut, mutta haasteita riittää

Porvoon ympäristön tilan kehitys on viimeisen reilun kymmenen vuoden aikana ollut monessa asiassa myönteistä. Selkeimmin tämä näkyy teollisuuden päästöjen vähentymisessä, vesistöjen kuormituksen keventymisessä, ilmastotyössä sekä luonnon monimuotoisuuden suojelussa.

Porvoossa ilmanlaatuun vaikuttavat erityisesti keskusta-alueen liikenne ja Kilpilahden teollisuusalueen päästöt. Kilpilahden alueen vaikutus Porvoon ilman laatuun näkyy muun muassa paikallisesti kohonneina rikkidioksidin, typenoksidien ja haihtuvien orgaanisten yhdisteiden pitoisuuksina. Annetut ohjearvot ylittyvät kuitenkin vain satunnaisesti esimerkiksi runsaan katupölyn tai sääolosuhteiden vuoksi.

Melun suhteen tilanne on heikentynyt aiemmasta. Kaupungin kasvaessa liikennemäärät ovat lisääntyneet, ja asuntoja on rakennettu lähemmäs melua aiheuttavia kohteita. Tiivis kaupunkirakenne lisää hulevesikuormitusta ja haittaa pohjaveden muodostumista. Lisääntyvät sään ääri-ilmiöt tuovat oman vaikutuksensa erityisesti vesistöjen tilaan.

Haasteena ovat myös vanhat ympäristöongelmat. Vaikka jokien tuoma merialueiden kuormitus on vähentynyt, aiheuttavat aiempina vuosina meren pohjaan kertyneet ravinteet sisäistä kuormitusta ja leväkukintoja vielä pitkään. Vanhoilla jo toimintansa lopettaneilla teollisuus- ja kaatopaikka-alueilla riittää pilaantuneiden maa-alueiden puhdistamista kauas tulevaisuuteen.

Maatalous ja jätevedet kuormittavat Porvoon vesistöjä

Porvoon edustan merialueen tilaan vaikuttaa erityisen voimakkaasti Mustijoen, Porvoonjoen ja Ilolanjoen tuoma ravinne- ja kiintoainekuormitus. Yhdyskuntajätevesien aiheuttamaa merialueen kuormitusta on vähentänyt tuntuvasti Hermanninsaaren jätevedenpuhdistamon käyttöönotto vuonna 2001 ja Kilpilahden teollisuuden tehostunut jätevesien puhdistus. Vähentyneestä kuormituksesta huolimatta suurin osa Porvoon edustan merialueesta luokitellaan edelleen käyttökelpoisuudeltaan vain välttäväksi.

Porvoossa sijaitsevien järvien vesi on ollut valtaosin hygieenisesti hyvälaatuista. Järvet ovat pääosin pieniä ja matalia, ja niihin kohdistuu vaihtelevasti maa- ja metsätalouden sekä viemäröimättömän asutuksen aiheuttamaa kuormitusta. Porvoon halki virtaavia jokia kuormittavat maatalous, yhdyskuntien jätevedet ja viemäröimätön haja-asutus, ja erityisesti Porvoonjoen yläjuoksulla sijaitseva Lahden kaupunki. Tehostuneen yhdyskuntajätevesien puhdistuksen ansiosta on Porvoonjoen veden laatu viime vuosina hieman parantunut.

Porvoossa on 13 pohjavesialuetta, joista 10 luokitellaan yhdyskuntien vedenhankintaa varten tärkeiksi pohjavesialueiksi. Pohjavesialueita uhkaavat erityisesti liikenne, pohjavesialueilla sijaitsevat vanhat öljysäiliöt sekä laajamittainen maa-ainesten ottotoiminta. Pohjaveden laatu on kuitenkin säilynyt pääosin hyvänä lukuun ottamatta joitakin runsaiden sateiden aiheuttamia tilanteita, joissa vettyneen maaperän suodatuskyky ei ole enää riittänyt.

Metsät osana arkiympäristöä sekä luonto- ja ilmastoratkaisuja

Porvoon kaupunki omistaa metsää noin 2764 hehtaaria, josta on tällä hetkellä suojeltu noin kahdeksan prosenttia. Kaupungin tavoitteena on kuitenkin nostaa suojeluastetta 17 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Kaupunkiomisteiset metsät ovat merkittävä osa porvoolaisten arkiympäristöä. Maaseutumaisilla alueilla kaupungin metsänomistus on vähäistä ja suurin osa maisemasta muodostuu yksityisten maanomistajien metsistä ja pelloista. Kaavoitus vaikuttaa pitkälti siihen, mihin käyttöön kaupungin metsäalueita varataan.

Kaupungin metsien hoidon tavoitteena on tuottaa mahdollisimman paljon hyötyjä asukkaille. Suurimmat hyödyt ovat turvallinen ja terveellinen ympäristö, joka soveltuu harrastuksiin, on esteettisesti tyydyttävä ja, jossa asukas voi kokea turvallisuutta ja osallisuutta. Metsiä myös hoidetaan aktiivisesti siten, että ne sekä hillitsevät ilmastonmuutosta, edistävät luonnon monimuotoisuutta, että ovat sopeutumiskykyisiä ilmastonmuutoksen vaikutuksille.

Väkimäärän kasvu haastaa luonnon monimuotoisuuden toteutumista

Luonnon monimuotoisuuden heikentyminen on maailmanlaajuinen ongelma, joka näkyy myös Suomessa. Lähes puolet suomalaisista luontotyypeistä on uhanalaisia ja esimerkiksi monien tavallisten lintulajien kannat ovat laskeneet. Luonnonvaraisten pölyttäjien määrä vähenee ja tärkeiden pölyttäjäryhmien lajeista lähes viidennes on jo uhanalaisia.

Kaupungin työ luonnonympäristön hyväksi on keskeinen osa kestävästä kaupunkikehitystä ja asukkaiden hyvinvointia. Hyvä ilmanlaatu, puhtaat vesistöt, monimuotoinen luonto ja vehreät kaupunkitilat eivät ole vain ympäristökysymyksiä – ne ovat terveyden, viihtyisyyden ja elinvoimaisuuden edellytyksiä.

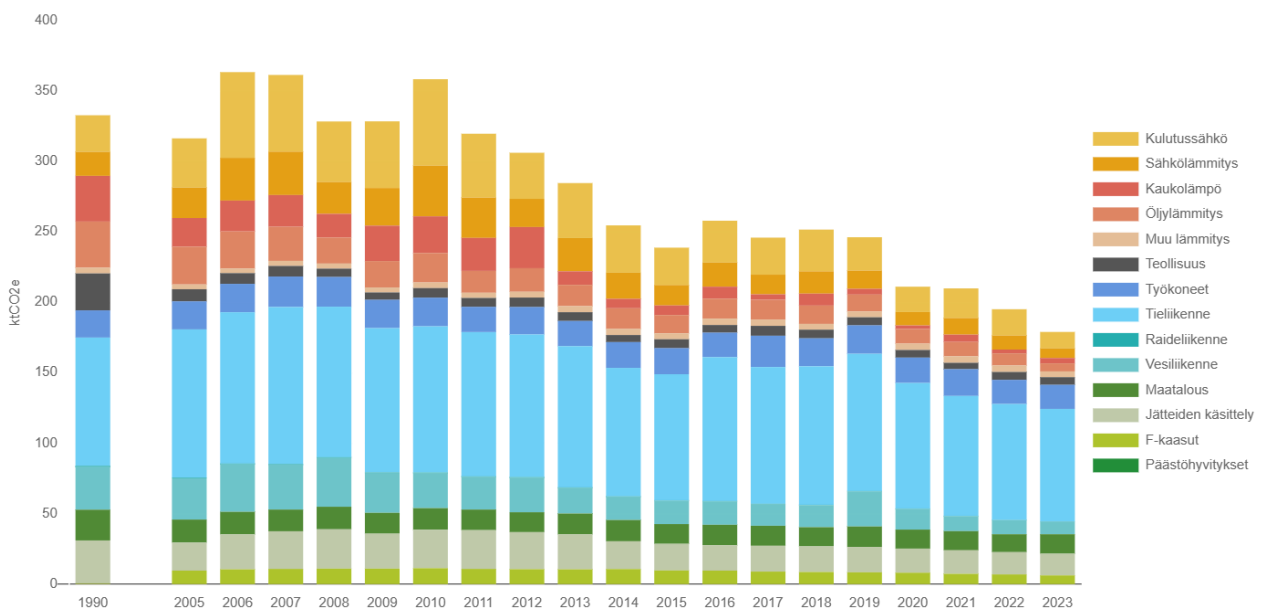
Porvoon asukasmäärän kasvu ja sitä myötä käyttöpaineen lisääntyminen asettaa kuitenkin haasteita etenkin lähiluontokohteiden säilymiselle laadukkaana. Kasvu vaatii lisäksi usein lisärakentamista, joka pahimmillaan vähentää luontaisia ja niiden kaltaisia elinympäristöjä sekä lajiston monimuotoisuutta. Riskinä on myös, ettei rakentamiskohteissa jää riittävästi tilaa monimuotoisille ja puustoisille viheralueille.

Luonnon tilanteen parantaminen edellyttää tulevaisuudessa ennallistamista, suojelua ja luonnon huomioimista kaikessa maankäytössä. EU:n ennallistamisasetuksen vaatimiin kansallisiin tavoitteisiin pääseminen edellyttää lähivuosina Porvooltakin panostusta toimenpiteisiin, joilla luonnon tilaa parannetaan. Porvoon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelmassa on kuitenkin jo nykyiselläänkin tunnistettu tavoitteita ja toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja sen tilan parantamiseksi.

Ilmastomuutos etenee vauhdilla ja edellyttää kunnianhimoista ilmastotyötä

Maailman keskilämpötilan nousu ylitti kriittisenä pidetyn 1,5 asteen rajan ensimmäistä kertaa vuonna 2024. Ilmastomuutos ja sen vaikutukset heijastuvat laajasti koko yhteiskuntaan vaatien ratkaisuja ja sopeutumista niin sosiaalisella, taloudellisella kuin ekologisellakin sektorilla. Voimakas lämpeneminen ei kuitenkaan pääty 1,5 asteeseen vaan jatkuu voimakkaana myös tulevaisuudessa, jos ilmastopäästöjä ei saada kuriin.

Porvoon kaupunki tunnistaa asian merkityksen ja on jo vuosien ajan tavoitellut hiilineutraaliutta vuoteen 2030 mennessä. Kunnianhimoinen ilmastotyö on kantanut hedelmää, sillä Porvoo sijoittuu kansallisessa ilmastopäästöjen vertailussa valtakunnallisen keskiarvon edelle: Porvoon kokonaispäästöt ovat pienentyneet 50 prosenttia ja päästöt asukasta kohden 54 prosenttia vuosien 2007–2023 välisenä aikana. Suurimman päästölähteen (noin 45 % kokonaispäästöistä) Porvoossa muodostaa tieliikenne (Kuva 1).

Kuva 2. Porvoon päästöt ovat puolittuneet aikavälillä 2007–2023. Suurimmat päästöt aiheutuvat tieliikenteestä, rakennusten lämmityksestä ja työkoneista. Lähde: Suomen ympäristökeskus.

Laskentamenetelmänä kaupunki käyttää kuntien tavoitteiden seurantaan tarkoitettua mallia, joka ei sisällä päästökauppaan kuuluvien teollisuuslaitosten polttoaineiden käyttöä, teollisuuden sähkönkulutusta, teollisuuden jätteiden käsittelyn päästöjä eikä kuorma-, paketti- ja linja-autojen läpiajoliikennettä. Jos päästölaskentaan kuitenkin halutaan tuoda mukaan kaikki Porvoon alueen päästöt, sisältäen myös Kilpilahden teollisuusalueen, ovat Porvoon kokonaispäästöt pienentyneet vuodesta 2007 noin 23 prosenttia ja asukaskohtaiset päästöt 28 prosenttia. Tässä tapauksessa teollisuus on selvästi suurin päästölähde (noin 87 %).

Porvoon kaupungin, kuten myös monien muiden kuntien ja kaupunkien, ilmastotavoitteet ovat pitkään olleet kunnianhimoisemmat kuin Suomen valtiolla, joka tavoittelee hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä. Myös EU on asettanut omat ilmastotavoitteensa ja tavoittelee 55 prosentin päästövähennystä aikavälillä 1990–2030. Hiilineutraalisuus on EU:n tavoitteissa asetettu vuoteen 2050. Sekä Suomen valtio että EU ovat lisäksi sitoutuneet YK:n Pariisin ilmastopöytäkirjaan, joka pyrkii pitämään maapallon keskilämpötilan nousun selvästi alle kahdessa asteessa suhteessa esiteolliseen aikaan ja edistää toimia, joilla lämpeneminen saataisiin rajattua alle 1,5 asteen.

Porvoon kaupunki ei näillä näkymin pysty saavuttamaan hiilineutraalisuutta vuoteen 2030 mennessä. Kaupunki ei ole tilanteessa kuitenkaan yksin vaan haaste koskee laajasti koko kuntasektoria. Kaupunki on lisäksi vahvasti riippuvainen kansallisen ja EU tason vihreän siirtymän toimista. Kansalliset ja EU:n asettamat tavoitteet on kuitenkin vielä mahdollista saavuttaa, vaikka se edellyttääkin merkittäviä lisätoimia. Kansallisesti huomiota tulee kiinnittää muun muassa hiilinielujen vahvistamiseen ja päästöjen vähentämiseen erityisesti maankäyttösektorilla, jossa päästökehitys on tällä hetkellä ollut kasvava.

On siis odotettavissa, että ilmastotavoitteiden toteutumisen edistämiseksi päästövähennystavoitteita toteuttava lainsäädäntö kiristyy ja myös lisääntyy. Tämä heijastuu viime kädessä paikalliselle tasolle, jota myös kuntasektori edustaa, mikä korostaa tarvetta kaupungin kyvykkyydelle paitsi sopeutua myös ennakoida tulevia säädösuudistuksia. Ilmasto- ja ympäristötyön edelläkävijälle ennakkointi ja sopeutuminen on helpompaa, mikä motivoi jatkamaan kunnianhimoista ilmastotyötä. Kaupungin toiminta mahdollistaa lisäksi asukkaiden ja yritysten kestävät ratkaisut sekä vahvistaa paikallisten toimijoiden kykyä sopeutua toimintaympäristössä tapahtuvaan muutokseen.

Hillintä- ja sopeutumistoimille on molemmille tarve

Ilmastonmuutoksen voimakas eteneminen pitää saada pysäytettyä, mutta samaan aikaan sen vaikutukset ovat kuitenkin jo nähtävissä, myös Porvoossa. Kaupungin, kuten muidenkin yhteiskunnan toimijoiden, pitää siis keskittyä samanaikaisesti sekä päästöjen vähentämiseen että ilmastonmuutoksen vaikutuksiin sopeutumiseen. Porvoon kaupungilla on pitkä historia ilmastotyössä ja siten myös laaja osaaminen hillintätoimien keinovalikoimasta. Osaamista silti kehitetään jatkuvasti ja oppeja haetaan myös muualta.

Esimerkkejä kaupungin hillintätoimista

- **Kaavoitus ja maankäyttö** (esim. keskeisten kaupunkialueiden osayleiskaava sekä asemakaavojen mahdollistamat täydennys- ja puurakentaminen)
- **Infrastruktuuri ja liikkumisen ratkaisut** (esim. joukkoliikenne sekä kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden edistäminen)
- **Kaupungin omistamien metsien ja muiden viheralueiden käyttö ja hoito** (esim. metsien suojelu sekä hiilinielujen ja -varastojen kasvattaminen)
- **Vesihuolto ja energiantuotanto** (esim. hukkalämmön hyödyntäminen sekä energiantuotannon tavat)
- **Eri toimijoiden toimintaedellytysten tukeminen** (esim. vihreän siirtymän rahasto, Porvoon ilmastokumppanit, tapahtumat, vastuullisuus kumppanuuksien ja avustusten kriteerinä)
- **Kaupungin hankinnat** (esim. energiatehokkuus, materiaalien uusiokäyttö)
- **Digitaaliset ratkaisut** (esim. datatalouden ilmastoystävällisyys, laitteiden käyttöiän pidentäminen, arvometallien kierrätys sekä uusien teknologioiden hyödyntäminen)
- **Kasvatus ja opetus** (esim. opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelmat, ympäristökasvatuksen vuosikello sekä henkilöstön osaamisen kehittäminen)

Kuva 3. Ilmastonmuutoksen hillintätoimia kaupungissa

Porvoon kaupunki on tunnistanut ilmastonmuutoksen vaikutukset Porvoossa. Näitä ovat helle, kuivuus, maasto- ja metsäpalot, mahdolliset voimakkaat tuulet, rajuilmat ja rankkasateet, kaupunki- ja jokitulvat, lumi ja jää, infektiotaudit sekä vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja vieraslajien määrään. Näillä kaikilla on suoria vaikutuksia kaupungin toimintaan ja palveluihin heijastaen vaikutukset edelleen asukkaiden, yritysten ja muiden toimijoiden arjen toimivuuteen. Varautumisella ja ennakkoinnilla on näin ollen merkittävä rooli kaupungin sopeutumiseen ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.

Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen eivät kuitenkaan tarkoita ankeaa kaupunkiympäristöä ja harmaata arkea. Vastaamalla ilmastonmuutoksen haasteisiin kaupunki luo omilla toimillaan viihtyisää ja elinvoimaista kaupunkiympäristöä, josta kaikki voivat nauttia nyt ja tulevaisuudessa.

Talouden liikkumavara

Kaupungin talouden näkymät heikkenemässä 2026–2029

Kaupungin talous on heikkenemässä selvästi lähivuosina, kun kaupungin saamat yhteisöverotulot alenevat merkittävästi. Kaupungin talous säilyy vuonna 2026 suunnilleen tasapainossa tai lievästi alijäämäisenä, mutta alijäämä on kasvamassa merkittävästi vuodelle 2027. Strategiakauden loppuvuosien näkymät ovat vielä vaikeammin ennakoitavissa, joten kaupungin tulee varautua ja sopeutua haastaviin vuosiin.

Heikkenevät talousnäkymät olivat ennakoitavissa jo vuonna 2024, jolloin kaupunki laati talouden tasapaino- ja tuottavuusohjelman. Ohjelma sisälsi reilu 100 toimenpidettä talouden tasapainottamiseksi vuoteen 2027 mennessä.

Talousarviovalmistelussa vuodelle 2026 ja sen jälkeisille suunnitteluvuosille on laadittu melko tiukka talousarviokehys, jossa menojen vuotuinen kasvu pyritään rajoittamaan yhteen prosenttiin. Tämä on haastavaa, mutta ei mahdotonta.

Kaupungin talouden näkymät ovat kuitenkin heikentyneet ohjelman laatimisen jälkeen. On hyvin mahdollista, että entistä tiukempi talouden sopeutusohjelma on tarpeen tehdä vuoden 2026 aikana, jos nykyinen tasapaino-ohjelma ja kehyssopeutus eivät riitä.

Lähes kaikkien palveluiden kustannusrakenne kallis

Porvoon kaupungin palveluiden nettomenot (toimintakate) olivat vuonna 2024 noin 2 951 euroa per asukas. Kaupungin nettomenot ovat noin 500 euroa asukasta kohden suuremmat kuin C21 -kaupungeissa keskimäärin, eli kaupunki panostaa noin 20 prosenttia keskimääräistä enemmän palveluihinsa.

Kustannusrakennetta on analysoitu tarkemmin palveluittain ja tarkastelemalla vähän pidempää ajanjaksoa. Näyttää siltä, että lähes kaikkiin palveluihin käytetään keskimääräistä enemmän euroja. Kasvun ja oppimisen toimialan sekä elinvoiman toimialan palveluihin käytetään selvästi enemmän kuin kaupungit keskimäärin. Kaupunkikehityksen osalta ollaan suurin piirtein kaupunkien keskiarvolukemissa tai hieman korkeammalla tasolla.

Kyse ei ole yksittäisen vuoden tilanteesta, vaan aikasarjaa tarkastelemalla tilanne on ollut suurin piirtein samankaltainen jo pitkään. Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen tosin menokehitys näyttää vielä voimistuneen muihin verrattuna.

Nettomenot muodostuvat toimintatuloja ja toimintamenojen erotuksesta. Toimintatuottoja kaupunki kerää suurin piirtein saman verran kuin verrokkikaupungit. Keskeisin ero tulee toimintamenoista.

Kaupungin talouden heikentyessä on tarpeen sopeuttaa menoja lähemmäksi muiden kaupunkien keskiarvoja. Esimerkiksi kaupungin talous vahvistuisi noin 25 miljoonaa euroa vuodessa, jos menorakenne saataisiin suurin piirtein C21 -kaupunkien keskiarvoon. Jos strategiakaudella menotasoa saadaan edes lähemmäksi keskiarvoja, vaikuttaa se heti kaupungin talouteen, investointikykyyn ja veronkorotuspaineeseen.

Yhteisöverotulot heikkenemässä voimakkaasti, kunnallisvero kasvaa

Kaupungin verorahoituksen arvioidaan vuonna 2025 olevan yhteensä noin 206 miljoonaa euroa. Kunnallisveron osuus kokonaisuudesta on noin 47 prosenttia. Valtionosuuksien osuus kaupungin verorahoituksesta on noin 24 prosenttia ja yhteisöveron osuus noin 20 prosenttia. Kiinteistöveron osuus on noin 9 prosenttia.

Yhteisövero tuotti kaupungille 2010-luvun alkuvuosina noin 14–16 miljoonaa euroa vuodessa. Kilpilahden yritysklusterin hyvän tuloskehityksen myötä kaupungin yhteisöveron taso on viime vuosina ollut noin 30–40 miljoonaa euroa vuodessa. Huippuvuosina 2021–2022 veron vuosituottotuotto kipusi kuitenkin osin valtion tilapäisten korotusten myötä noin 70 miljoonaan euroon. Hyvinvointialueuudistuksen myötä kolmannes veron tuotosta siirrettiin valtiolle.

Porvoo saa vuonna 2025 yhteisöveron tuottoa noin 38 miljoonaa euroa, mikä on erittäin hyvä taso muihin kaupunkeihin verrattuna. Asukasta kohden Porvoon tuotot ovat korkeimmat C21-kaupungeista. Porvoon yhteisöveron tuotto on kuitenkin alenemassa voimakkaasti tulevina vuosina. Veron tuotto vuonna 2026 tulee olemaan arviolta noin 25 miljoonaa euroa ja vuonna 2027 enää reilu 10 miljoonaa euroa. Yhteisveron jaetaan kunnille kahden vuoden viiveellä ja melko monimutkaisen jakokaavan kautta. Näin ollen suhdanneherkkyydestä huolimatta veron tuotto on mahdollista suurin piirtein ennakoida noin kaksi vuotta eteenpäin.

Kunnallisveron tuotto määräytyy luonnollisen henkilön ja kuolinpesän ansiotulon perusteella. Kunnallisveron tuotto kasvaa tyypillisesti melko tasaisesti, kun palkansaajien keskiansiot nousevat ja kaupungin väkiluku kasvaa. Kunnallisverotettavat ansiotulot ovat Porvoossa keskimääristä korkeammat, mikä mahdollistaa suhteellisen hyvän verotulokertymän.

Porvoon kaupungin kunnallisveroprosentti on 7,1, mikä on suurin piirtein Uudenmaan keskitasoa. Pääkaupunkiseudulla kunnallisveroprosentit ovat matalammat kuin Porvoossa, mutta suurimmassa osassa muissa Uudenmaan kunnista veroprosentti on Porvoota korkeampi.

Valtionosuustulot vähenevät, kokonaisuudistus merkittävä riski

Porvoon kaupunki saa tänä vuonna noin 50 miljoonaa euroa valtiolta valtionosuuksina. Tästä noin 31 miljoonaa euroa on peruspalvelujen valtionosuutta, jolla katetaan kunnan järjestämien peruspalveluiden kustannuksia. Valtionosuuteen sisältyy hyvinvointialueuudistuksesta johtuvia tasausmekanismeja, joiden tavoite on tasata hyvinvointialueuudistuksen vaikutusta kunnan taloudelliseen asemaan. Hyvinvointialueuudistukseen liittyvät erät ovat vuonna 2025 yhteensä 16,9 miljoonaa euroa.

Kaupungin valtionosuudet alenevat jonkin verran asteittain vuoteen 2027 mennessä hyvinvointialueuudistuksen takia. Tämän lisäksi valmisteilla on valtionosuusuudistus, joka toteutuessaan selvityshenkilöiden esityksen mukaisesti alentaisi kaupungin valtionosuustuloja noin 10 miljoonaa euroa vuositasolla.

Lainakanta mahdollistaa kohdennetut investoinnit

Kaupungin vuotuinen lainarahoitustarve tai lainanlyhennysvara muodostuu vuosikatteen ja nettoinvestointien välisestä erotuksesta. Tasapainossa olevassa taloudessa vuosikatteella voidaan rahoittaa nettoinvestoinnit. Pitkällä aikavälillä vuosikatteella tulee rahoittaa myös lainan lyhennykset.

Kaupungin tavoitteena on ollut, että kaupungin lainakanta pysyy kuntien keskiarvon alapuolella ja taloudellisesti hyvinä vuosina lainakantaa pyritään alentamaan tai vaihtoehtoisesti panostetaan enemmän investointeihin. Kaupungin lainakanta on alentunut tasaisesti vuodesta 2020 alkaen ja vuoden 2025 lopussa lainakanta tulee arviolta olemaan vajaa 50 miljoonaa euroa.

Talousarvio ja taloussuunnitelma sisältää vuosille 2025–2028 investointeja yhteensä noin 205 miljoonalla eurolla. Keskimääräinen investointitaso on näin ollen noin 50 miljoonaa euroa vuosittain. Pitkällä aikavälillä kestävä investointitaso olisi keskimäärin noin 25 miljoonaa euroa vuodessa. Lähivuosille suunnitellut investoinnit painottuvat päiväkoteihin ja kouluihin ja suurin yksittäinen investointikokonaisuus on Kokonniemen liikuntakeskus. Nousevat investointikustannukset tarkoittavat, että kaupungin lainakanta olisi kääntymässä kasvuun. Kaupungin lainakanta mahdollistaa kohdennetut investoinnit lähivuosina, mutta korkean investointijakson jälkeen tulee investointitason palautua pitkän aikavälin kestäväälle tasolle.

Kaupungin talouden vahvuudet ja heikkoudet (tilinpäätösvertailu 2024)

Kuva 4 havainnollistaa kootusti vertailutietoa kuntien toimintatuotoista, -kuluista ja -katteesta.

Toimintatuotot	Eur. / as.	Toimintakulut	Eur. / as.	Toimintakate	Eur. / as.
Helsinki	1 841 €	Helsinki	4 333 €	Espoo	-3 038 €
Pori	1 289 €	Espoo	4 168 €	Porvoo	-2 951 €
Tampere	1 243 €	Porvoo	3 951 €	Vantaa	-2 823 €
Espoo	1 101 €	Vaasa	3 872 €	Vaasa	-2 752 €
Vaasa	1 100 €	Tampere	3 743 €	Kokkola	-2 746 €
Mikkeli	1 061 €	Tuusula	3 729 €	Kirkkonummi	-2 740 €
Tuusula	1 010 €	Pori	3 565 €	Tuusula	-2 716 €
Joensuu	1 005 €	Kirkkonummi	3 550 €	Seinäjoki	-2 706 €
Porvoo	978 €	Kokkola	3 529 €	Lahti	-2 653 €
Kotka	977 €	Oulu	3 508 €	Rovaniemi	-2 602 €
Oulu	930 €	Mikkeli	3 457 €	Lohja	-2 531 €
Järvenpää	899 €	Lahti	3 437 €	Tampere	-2 498 €
Kuopio	887 €	Vantaa	3 411 €	Oulu	-2 496 €
Lohja	872 €	Lohja	3 407 €	Nurmijärvi	-2 454 €
Hyvinkää	856 €	Kotka	3 366 €	Mikkeli	-2 388 €
Kirkkonummi	810 €	Seinäjoki	3 350 €	Kotka	-2 374 €
Lahti	774 €	Kuopio	3 276 €	Salo	-2 366 €
Hämeenlinna	758 €	Rovaniemi	3 210 €	Kuopio	-2 349 €
Kokkola	749 €	Joensuu	3 203 €	Kouvola	-2 336 €
Salo	743 €	Nurmijärvi	3 200 €	Helsinki	-2 317 €
Nurmijärvi	735 €	Salo	3 108 €	Pori	-2 238 €
Seinäjoki	644 €	Hyvinkää	3 063 €	Lappeenranta	-2 230 €
Jyväskylä	616 €	Järvenpää	3 039 €	Jyväskylä	-2 185 €
Rovaniemi	607 €	Kouvola	2 948 €	Hämeenlinna	-2 172 €
Lappeenranta	604 €	Hämeenlinna	2 942 €	Hyvinkää	-2 171 €
Kouvola	595 €	Lappeenranta	2 848 €	Joensuu	-2 158 €
Vantaa	588 €	Jyväskylä	2 818 €	Järvenpää	-2 111 €

Kuva 4. Kuvakooste vertailutaulukoista liittyen toimintatuottoihin, kuluihin ja katteeseen

Toimintatuotot €/as kuvaavat, kuinka paljon kunta saa tuloja palveluiden tuottamisesta (esimerkiksi asiakasmaksut, vuokrat, myyntitulot). Porvoo sijoittuu toimintatuottojen vertailutaulukossa melko korkealle (sijalle yhdeksän, 978 €/as), joka viittaa monipuoliseen palvelutuotantoon, aktiiviseen toimintaan tai hyvään resurssien hyödyntämiseen.

Toimintakulut €/as kertovat siitä, kuinka paljon kunta käyttää rahaa palveluiden tuottamiseen asukasta kohden. Ne sisältävät kaikki kunnan varsinaisen toiminnan menot, kuten päiväkotien, koulujen, vapaa-ajan palveluiden, katujen ja puistojen kulut. Porvoon toimintakulut ovat selvästi korkeammat kuin monilla muilla samankokoisilla tai pienemmillä kunnilla. Porvoo on vertailussa sijalla kolme (3 951 €/as). Korkeat toimintakulut voivat tarkoittaa laajaa palvelutarjontaa, korkeaa palvelutasoa, investointeja tulevaisuuteen (esimerkiksi uudet koulut, infra) tai korkeita henkilöstökuluja tai rakenteellisia kustannuksia. Korkeat toimintakulut voivat myös viitata tehottomuuteen tai ylikapasiteettiin, raskaisiin rakenteisiin tai korkeisiin ylläpitokustannuksiin.

Toimintakate €/as kuvaa käytännössä nettomenojen vertailua. Porvoon toimintakate on -2 951 €/as, mikä tarkoittaa, että toimintakulut ylittävät toimintatuotot tällä summalla per asukas. Korkea toimintakate voi kertoa laajasta ja laadukkaasta palvelutarjonnasta, joka vaatii resursseja. Se voi myös viitata tehottomuuteen tai rakenteellisiin kustannuspaineisiin. Jos toimintakate on jatkuvasti korkea eikä rahoitus riitä, se johtaa talouden sopeutustarpeisiin.

Porvoon kaupungin vuoden 2025 nettokustannukset jakautuvat seuraavasti:

- Kasvu ja oppiminen muodostavat suurimman menoerän, yhteensä 124,9 miljoonaa euroa.
(Varhaiskasvatus, perusopetus ja toisen asteen koulutuksen (lukiot) palvelut)
- Elinvoiman toimialalla käytetään 38,5 miljoonaa euroa, mikä sisältää muun muassa kulttuurin, liikunnan, työllisyyden ja elinkeinojen edistämisen.
- Kaupunkikehityksen osuus on 13,0 miljoonaa euroa, ja siihen sisältyvät esimerkiksi kaavoitus, rakentaminen ja ympäristöpalvelut.
- Konsernipalveluihin (hallinto, ICT, talouspalvelut jne.) kohdistuu 6,0 miljoonaa euroa.

Kuva 5 havainnollistaa kootusti vertailutietoa kuntien kunnallisveron tuotosta, yhteisöverosta ja valtionosuuksista.

Kunnallisvero	Eur. / as.	Yhteisövero	Eur. / as.	Valtionosuudet	Eur. / as.
Kotka	2 140 €	Helsinki	650 €	Espoo	1 232 €
Kirkkonummi	2 050 €	Porvoo	589 €	Porvoo	899 €
Järvenpää	2 008 €	Espoo	437 €	Kirkkonummi	877 €
Kouvola	1 999 €	Lappeenranta	325 €	Vantaa	708 €
Mikkeli	1 997 €	Tampere	323 €	Nurmijärvi	676 €
Tuusula	1 985 €	Vantaa	296 €	Tuusula	656 €
Rovaniemi	1 975 €	Kokkola	284 €	Lahti	637 €
Nurmijärvi	1 965 €	Joensuu	274 €	Lohja	630 €
Hyvinkää	1 942 €	Hämeenlinna	271 €	Vaasa	610 €
Hämeenlinna	1 940 €	Vaasa	270 €	Kokkola	543 €
Vaasa	1 913 €	Kouvola	258 €	Oulu	536 €
Kokkola	1 900 €	Mikkeli	255 €	Salo	516 €
Lohja	1 879 €	Seinäjoki	230 €	Joensuu	508 €
Porvoo	1 856 €	Lahti	219 €	Helsinki	440 €
Pori	1 823 €	Hyvinkää	205 €	Seinäjoki	360 €
Seinäjoki	1 803 €	Pori	202 €	Tampere	320 €
Oulu	1 802 €	Salo	200 €	Lappeenranta	313 €
Kuopio	1 802 €	Kuopio	197 €	Kuopio	270 €
Lappeenranta	1 796 €	Oulu	197 €	Järvenpää	255 €
Lahti	1 765 €	Lohja	187 €	Hyvinkää	252 €
Tampere	1 762 €	Jyväskylä	185 €	Hämeenlinna	210 €
Salo	1 753 €	Tuusula	183 €	Rovaniemi	208 €
Jyväskylä	1 718 €	Kotka	178 €	Jyväskylä	201 €
Espoo	1 634 €	Rovaniemi	163 €	Pori	167 €
Vantaa	1 577 €	Nurmijärvi	158 €	Mikkeli	126 €
Joensuu	1 559 €	Kirkkonummi	136 €	Kotka	101 €
Helsinki	1 557 €	Järvenpää	103 €	Kouvola	-68 €

Kuva 5. Kuvakooste vertailutaulukoista liittyen kunnallis- ja yhteisöveroon sekä valtionosuuksiin

Kunnallisveron tuotto €/as kertoo, kuinka paljon kunnalle kertyy kunnallisveroa keskimäärin yhtä asukasta kohden. Porvoon kunnallisveron tuotto on 1 856 €/as ja on vertailun keskivaiheilla, mutta pitää huomioida, että Porvoon veroprosentti on keskimääräistä alhaisempi. Korkea kunnallisveron tuotto on usein merkki hyvästä työllisyydestä ja vahvasta tulopohjasta. Kunnallisveron taso vaikuttaa suoraan kaupungin kykyyn rahoittaa palveluita ja investointeja.

Yhteisöveron tuotto €/as vertailutaulukossa Porvoo sijoittuu toiseksi arvolla 589 €/as. Tämä tarkoittaa, että Porvoo saa merkittävästi enemmän yhteisöverotuloja per asukas kuin useimmat muut kaupungit. Porvoossa toimii vahva yrityssektori Kilpilahdessa, joka tuottaa kunnalle merkittäviä yhteisöverotuloja.

Valtionosuudet €/as vertailutaulukossa Porvoon arvo on toisella sijalla arvolla 899 €/as. Porvoon valtionosuudet ovat selvästi korkeammat kuin monilla muilla kaupungeilla, koska kaupunki saa suhteellisen korkeaa kompensatiota hyvinvointialeuudistuksen takia.

Kaupunkikehitys

Asumisen toiveet ja tarpeet ovat moninaisia

Yleisesti maankäytön suunnittelua ohjaa lainsäädäntö, erityisesti rakentamiseen ja alueidenkäyttöön liittyvät lait. Kaupunkikehityksen suunnitteluun ja toteutumiseen vaikuttaa myös kysyntä eli esimerkiksi millaisia toiveita ja tarpeita asukkailla on ympäristönsä suhteen, kuinka paljon heitä Porvoossa nyt ja tulevaisuudessa on.

Asumisen ohjelman (2021) yhteydessä toteutetun kyselyn kartoitti porvoolaisia asumisen toiveita ja tarpeita. Keskeisiä tuloksia kyselyssä esimerkiksi olivat, että vastaajat olivat kiinnostuneet omistusasumaan, omakotitalossa, keskustassa tai sen läheisyydessä, ympäristössä, johon on tehty erityisen suuria panostuksia rakennetun ympäristön ulkonäköön ja viihtyisyyteen sekä liikkumisen helppouteen. Miltei 70 prosenttia vastaajista suosi puuta rakennusmateriaalina. Ja yli 80 prosenttia arvioi, että keskustaa on hyvä tiivistää. Tiivistämisen asteista oltiin eri mieltä, mutta esimerkiksi yli 50 prosenttia piti sopivana korkeutena 4–5 kerrosta keskustassa. Asumisen ohjelman yhteydessä laadittiin myös asuntotuotantoennuste. Erilaisten väestönkasvuskkenaarioiden lisäksi ennusteessa arvioitiin, että tulevana vuosikymmeninä perhekoot pienenevät ja yksinasuvien osuus kasvaa.

Arvion mukaan erityisesti ikääntyvät asukkaat muuttavat kaupungin keskusta ja sen läheisille alueille. Viihtyisä, kohtuuhintainen ja helppohoitoinen asuminen palvelujen äärellä houkuttelee. Uudet omakotitaloalueet kaupungin keskeisillä alueilla kiinnostavat edelleen nuoria perheitä.

Asukasmäärä ja -rakenne vaikuttavat merkittävästi kaupungin palveluiden ja infrastruktuurin kehittämistarpeisiin. Toimiva asuinympäristö edellyttää riittävää ja saavutettavaa palveluverkkoa, turvallista kaupunkiympäristöä, investointeja liikennejärjestelmiin ja tekniseen infrastruktuuriin.

Arvokas moninainen miljö

Porvoo on yksi Suomen vanhimmista kaupungeista, ja sen historiallinen merkitys ulottuu keskiajalle saakka. Kaupunki toimi pitkään tärkeänä kauppapaikkana ja hallinnollisena keskuksena. Porvoon asema korostui erityisesti vuonna 1809, kun siellä pidettiin Suomen ensimmäiset valtiopäivät, jotka vahvistivat maan aseman autonomisena osana Venäjän keisarikuntaa. Tämä historiallinen hetki teki Porvoosta symbolisesti merkittävän paikan suomalaiselle identiteetille.

Porvoon rakennettu ympäristö on poikkeuksellisen arvokas ja hyvin säilynyt. Vanha Porvoo hurmaa kävijänsä kapeilla mukulakivikaduillaan, värikkäillä puutaloillaan ja idyllisellä jokimaisemallaan. Alueen rakennuskanta heijastaa vuosisatojen arkkitehtuuria ja kulttuurikerrostumia, ja se onkin suojeltu valtakunnallisesti merkittävänä kulttuuriympäristönä. Jokirannan maisema, kansallinen kaupunkipuisto, Porvoon tuomiokirkko sekä vanhat kauppiastalot muodostavat kaupungin sydämeen ainutlaatuisen kokonaisuuden.

Porvoo on monimuotoinen. Mukaan mahtuu niin maaseutumiljöötä, eri aikojen tiiviitä kaupunki- ja kyläympäristöjä, arkkitehtonisesti eheitä kokonaisuuksia kuin yksittäisiä merkittäviä rakennuksia. Vanhan kaupungin suojeltua historiallista tunnelmaa tukee nykyaikaisempi keskustarakenne vieressä palveluineen. Keskustaa ympäröivät eriluonteiset taajama-alueet tarjoavat sujuvan arjen kymmenille tuhansille porvoalaisille. Erityisesti Porvoonjoki ja merellinen ulottuvuus – rannikko ja saaristo – tuo kaupunkiin oman lisäsävyensä. Porvoon maaseutu laajoine pelto- ja metsäalueineen, ovat tärkeitä paikallisen ruoantuotannon kannalta ja muodostavat viherrakenteen selkärangan. Maaseudun kylät perinnemaisemineen tarjoaa myös vaihtoehtoisen elämäntavan kaupunkiasumiselle.

Kaupungin keskusta on positiivisessa muutoksessa

Porvoon keskustassa uudisrakennetaan, huolimatta kansallisesta rakentamisen matalasuhdanteesta. Kattavien palvelujen, kuten kauppojen, koulujen ja joukkoliikenteen pysäkkien äärelle on rakenteilla yli 500 asuntoa.

Länsirannalla on rakenteilla iso hybridikortteli, joka sisältää hypermarketin, hotellin ja asuntoja. Porvoon puistokadun asemakaavoitus on edennyt ohjelman mukaisesti ja ensimmäinen tontti liikenneaseman rakentamista varten on myyty. Kokonniemessä kaupunki on toteuttamassa infraa, kuten katuympäristöä ja pysäköintipaikkoja tulevaa kaikkia kaupunkilaisia palvelevaa liikuntakeskusta varten. Vanhassa kaupungissa on valmistumassa uusi puurakenteinen silta asukkaiden ja matkailijoiden liikkumiseen. Empirekaupungissa on kaavoitettu ja luovutettu tontteja asuntorakentamiseen, mutta kauan tavoiteltu Porvoon torin uudistus ei ole vielä edennyt. Porvoon torin näkyvin muutos on uusi joukkoliikennejärjestelmä, jonka kaikki runkolinjojen bussit pysähtyvät torin äärellä.

Uusi joukkoliikennejärjestelmä on käynnistynyt tavoitteiden mukaisesti, eli korkeampi palvelutaso on houkutellut lisää matkustajia käyttäjiksi ja kaikkien lipputuotteiden myynti on kasvanut hyvin merkittävästi. Keskusta on viime vuosina profiloitunut vahvasti erilaisten tapahtumien pitopaikkana. Tapahtumien kannalta on ollut tärkeää, että joukkoliikenne, kaupan, kävelykeskusta, majoituspalvelut ja asukkaiden määrä ovat olleet positiivisen kehityksen piirissä.

Osana toimivaa kaupunkia

Porvoon Kodit on Porvoon kaupungin omistama vuokrataloyhtiö, joka tarjoaa kohtuuhintaista asumista 2 300 asunnossa. Toiminta perustuu vastuullisuuteen ja ihmisläheisyyteen. Yhtiöllä on oma huoltohenkilöstö, joka tuntee talot ja asukkaat, ja asukastyytyväisyyttä seurataan systemaattisesti palautekyselyin.

Tulevaisuuteen luotaava yhtiön oma strategia painottaa asukaskokemusta, toimintakulttuurin uudistamista ja digitaalisten kanavien kehittämistä, jotta asukkaita ja asunnonhakijoita voidaan palvella entistä paremmin. Porvoon Kotien ydintehtävä on tuottaa kohtuuhintaista ja turvallista vuokra-asumista.

Porvoon Energia tuottaa ja toimittaa sähköä sekä kaukolämpöä. Energiajakelun lisäksi yhtiö on merkittävä toimija kaupungin ilmastotavoitteiden toteuttamisessa. Porvoon energia hyödyntää uusiutuvia energialähteitä ja on jo saavuttanut EU:n vuoden 2050 ympäristötavoitteet.

Yhtiön strategia ohjaa toimintaa kohti päästötöntä ja sähköistettyä kaukolämmön tuotantoa, jossa lämpöpumput ja hukkalämmön hyödyntäminen ovat keskeisiä ratkaisuja. Porvoon Energia investoi uusiutuvaan energiaan, kehittää lämpövarastoja ja tukee vihreää siirtymää myös asiakkailleen. Toiminta perustuu paikallisuuteen, yhteisöllisyyteen ja asiakaslähtöisyyteen, ja yhtiö jatkaa rooliaan vastuullisena ja innovatiivisena energiantuottajana.

Porvoon vesi on kaupungin omistama liikelaitos, joka vastaa vedenhankinnasta, talousveden tuotannosta ja -jakelusta, jätevesien käsittelystä ja viemäroinnista sekä hulevesiputkiston rakentamisesta- ja ylläpidosta. Se toimii keskeisenä osana kaupungin infrastruktuuria, turvaten arjen sujuvuutta ja ympäristön hyvinvointia.

Tulevaisuudessakin Porvoon vesi panostaa verkoston saneeraukseen, vedentuotannon turvaamiseen, automaation ja digitaalisten palveluiden kehittämiseen sekä ilmastotavoitteiden saavuttamiseen. Liikelaitoksen oma toimintasuunnitelma korostaa toimintavarmuutta, huoltovarmuutta ja vastuullisuutta, ja tähtää kestävään vesihuoltoon, joka tukee kaupungin kasvua ja elinvoimaa.

Tulevaisuuden hankkeita

Porvoossa on käynnissä tai suunnitteilla useita kaupunkikehityshankkeita, jotka tähtäävät elinympäristön parantamiseen kaikilla tasoilla. Rakentamaton luonnonympäristö ja rakennettu kaupunki- tai kylärakenne ovat kestävän kokonaisuuden kannalta yhtä tärkeitä. Maaseudun ja haja-asutusalueiden kytkentä suunnitteluun on keskeistä. Asumisratkaisujen monipuolinen tarjonta, kestävien liikkumismuotojen tuki, segregaaation ehkäisy ja paikkojen vetovoiman vahvistaminen on kehitystyön keskiössä. Eri tavoin elinympäristön parantamiseen tähtääviä kärkihankkeita ovat:

- **Gammelbackan kehittäminen** – Hankkeessa on laadittu lähtötiedoksi tarvekartoitus ja toteutusta täsmentävä asemakaava. Kehittämisalueen nykyiset julkiset rakennukset ovat teknisen käyttöikänsä päässä, ja kaupunki suunnittelee uusia tiloja esikoululle ja perusopetukselle, kirjastolle ja nuorisopalveluille. Hyvinvointikeskuksen tiloista luovutaan, eikä uusia tiloja rakenneta pelkästään yhdistys- tai asukastoimintaan. Hanke edistäisi alueen palveluiden parantamista, erityisesti Peipon koulun ja tämän ympäristön toteutuksen kautta.
- **Itärata** – Suunnitteilla oleva suuri ratayhteyshanke, joka toteutuessaan yhdistäisi Porvoon pääkaupunkiseutuun ja koko Itä-Suomeen henkilöliikenneradalla. Rata vahvistaisi Porvoon kasvua, kilpailukykyä ja kytkisi tiiviimmin metropolialueeseen ja parantaisi työssäkäyntialueena toimimista molemminpuolisesti.
- **Joukkoliikennejärjestelmä** – kaupungin joukkoliikennejärjestelmä uudistuu parhaillaan. Kun markkinaehtoinen järjestelmä loppui vuonna 2023, kaupunki otti järjestämisen vastuulleen. Uudistus edistää liikenteen kehittämistä kohti entistä kestävimpiä kulkutapoja kaupungissa, tavoitteena on parantaa palvelutasoa ja vastata paremmin asukkaiden tarpeisiin.
- **Kokonniemen liikuntakeskus** – Kokonniemi on kaupungin suurimpia ja näkyvimpiä kehityshankkeita. Sen tavoitteena on luoda monipuolinen, yhteisöllinen ja vetovoimainen liikunta- ja tapahtumakeskus aivan kaupungin keskustan tuntumaan. Aluetta koskeva asemakaava on lainvoimainen ja nyt toteutussuunnittelussa. Hanke sisältää muun muassa uuden jäähallin kahdella jääkaukalolla, monitoimiareenan pallopeleille, voimistelulle, yleisurheilulle ja matalan kynnyksen liikunnalle, lämmitetyn tekonurmikentän, pesäpallo- ja beach volley -kentät sekä laajat ulkoilu- ja virkistysalueet.

- **Länsirannan eteläosa** - Jo rakennettujen Länsirannan kortteleiden, Tolkkistentien ja Kokkonniemen välissä on laaja ja vielä jäsentymätön alue, jolla on potentiaalia kehittyä viihtyisäksi osaksi korttelikaupunkia palveluiden viereen (koulut, päiväkodit, kaupat ja virkistysmahdollisuudet). Paikalle on mahdollista kaavoittaa kaupunkiasuntoja, liiketiloja ja julkista ulkotilaa, joka reitteineen kytkeytyy hienoon ympäristöönsä. Alueella on pilaantunutta maaperää, jonka saneeraus tulee kytkeä kaavatalouslaskelmiin. Kehityspotentiaalın arvioidaan olevan suurempi kuin Porvoon puistokadun hankkeessa.
- **Puistokatu** – Hanke mahdollistaa asunto- ja liiketilätäydennysrakentamista laadukkaan kaupunkibulevardin varteen. Kadun liikennejärjestelyt palvelevat jatkossa paremmin myös jalankulkua, pyöräilyä ja joukkoliikennettä. Hankkeen kaavarunko ohjaa vaihteittain tarkempaa suunnittelua ja toteutusta. Ensimmäinen asemakaava (Puistokatu I) on jo hyväksytty ja lainvoimainen. Kadun varressa oleva liikenneaseman tontti on toteutussuunnitteluvaiheessa.
- **Porvoon tori** – Torin kehittäminen torimyynnin, tapahtumien, pelailun ja oleskelun käyttöön on edennyt toteutusvaiheeseen. Asemakaava mahdollistaa torin kehittämisen. Linja-autopysäkit ovat siirretty asemakaavassa katujen varsille, ja torin pohjoispäähän osoitettiin rakennusala paviljonkirakennukselle.
- **Pysäköinti keskustassa.** Kaupan muuttuvat tarpeet, asuntorakentamisen talouskriteerit, uusi joukkoliikennejärjestelmä ja matkailun merkitys kaupungille osoittaa tarpeen selkeälle ja helppokäyttöiselle autojen pysäköinnille keskustassa. Pysäköintipaikkojen määrä ja sijainti keskusta-alueella ei nykytilanteessa ole optimaalinen. Keskitetty pysäköinti kauppojen, palvelujen, asuntojen ja pysäkkien läheisyydessä tarjoaisivat vuodenajasta riippumatta vaihtoehdon nykyisille tontti- ja katukohtaisille pysäköintiratkaisuille. Selkeällä opastuksella ja järkevällä maksupolitiikalla pysäköintipaikkojen käyttöastetta voisi nostaa nykyisestä. Tämä palvelisi elinvoimaista keskustaa ja toisi täydennysrakentamiseen uusia mahdollisuuksia.

Porvoon taloustilanne edellyttäne hankkeiden kriittistä tarkastelua, mutta useimmiten etenemisen vaiheistaminen ja priorisointi ovat parempia ratkaisuja kuin hankkeiden lopettaminen. Näin varmistetaan, että kaupungin elinvoima ei vaarannu, kun taloudellisia realiteetteja tarkastellaan.

Yleispiirteisempi yhdyskuntarakenteen suunnittelu

Yleiskaavoitus on kunnan maankäytön yleispiirteistä suunnittelua, jolla ohjataan yhdyskuntarakenteen kehitystä pitkällä aikavälillä. Yleiskaava määrittelee esimerkiksi asumisen, työpaikkojen, palveluiden ja liikenteen sijoittumisen sekä suuntaviivat kestäväälle kehitykselle. Yleiskaavoitus sovittaa yhteen eri toimijoiden tavoitteita ja varmistaa, että alueen kehitys on suunnitelmallista ja kestävä. Porvoon kaupungin kaksi ajankohtaisinta yleiskaavaa ovat Uusi keskeisten kaupunkialueiden osayleiskaava ja Kilpilahden, Kulloon ja Mickelsbölen osayleiskaava.

- **Keskeisten kaupunkialueiden osayleiskaava** – Kaava tulee ohjaamaan Porvoon keskustan ja sen lähialueiden kehitystä vuoteen 2050 asti. Kaava määrittelee maankäytöllisesti, miten kaupunki kasvaa, tiivistyy ja uudistuu. Kaupunkirakenne tulevaisuudessa tiivistyy ja täydentyy, uutta rakentamista ohjataan palvelujen ja infran äärelle. Pääosa kaupungin kasvusta suuntautuu hyvin todennäköisesti keskeisille kaupunkialueille. Kaava tarkentaa myös mahdollisen itäradan sijaintia. Kaavaluonnos on tulossa nähtäville vuoden 2025 aikana.
- **Kilpilahden, Kulloon ja Mickelsbölen osayleiskaava** – Kaava tulee ohjaamaan Kilpilahden teollisuusalueen, Kulloon kyläalueen ja Mickelsbölen maaseutualueen maankäyttöä ja kehitystä. Kilpilahden alueella keskitytään teollisuuden, energiantuotannon ja logistiikan kehittämiseen sekä ympäristövaikutusten hallintaan. Kulloon ja Mickelsbölen alueilla painotetaan kyläasutuksen, maaseutuelinkeinojen ja virkistysalueiden kehittämistä. Kaava tarkentaa myös mahdollisen itäradan sijaintia. Kaavaluonnos on tulossa nähtäville vuoden 2025 aikana. Yhteisöverokertymän sekä työpaikkojen näkökulmasta Kilpilahden osayleiskaava näyttäytyy kaavahankkeiden vertailussa kärkihankkeena.

Kasvu ja oppiminen

Kattavaa palvelua tuhansille useassa toimipisteessä

Kasvun ja oppimisen toimialalla lasten ja nuorten hyvinvointi, osallisuus ja oppimisen tasa-arvo ovat keskiössä. Perheiden moninaisuus, mielenterveyden haasteet ja henkilöstön jaksaminen korostavat tarvetta vahvoille tukirakenteille ja yhteisöllisille oppimisympäristöille. Kaksikielisyys ja kulttuurinen monimuotoisuus vaativat kielitietoista pedagogiikkaa ja vahvaa arvopohjaa.

Kasvun ja oppimisen palvelut vaikuttavat lasten ja nuorten lisäksi Porvoossa perheisiin eli noin 30 000 porvooolaisen arjen toimivuuteen. Toimintaa toteutetaan 79 toimipisteessä, joihin kuuluvat suomen- ja ruotsinkieliset koulut sekä päiväkodit. Kaupungin varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa työskentelee noin 1 400 henkilöä, mukaan lukien päiväkotien henkilöstö, erityisopettajat ja tukihenkilöstö. Lapsia varhaiskasvatuspalveluissa 2 500. Oppilaita kouluissa 6 700. Erilaisia äidinkieliä kouluissa 48. Alueensa keskuskaupunkina Porvoossa on muista kunnista koululaisia syyskuussa 2025 noin 150 oppilasta (kotikuntakorvauksia).

Porvoossa varhaiskasvatuspalvelut ovat monipuolisia ja kattavat kunnalliset ja yksityiset päiväkodit, perhepäivähoidon sekä avoimet varhaiskasvatuspalvelut. Porvoossa panostetaan kaksikielisyyteen ja kulttuurikasvatukseen. Opetus englanniksi ja suomeksi on laajenemassa, ja kulttuurikasvatussuunnitelma takaa tasavertaisen taide- ja kulttuuriperintökasvatuksen osana lapsen oppimispolkua. Kaupungissa toimii 20 kunnallista ja 8 yksityistä päiväkotia.

Porvoon perusopetus muodostaa osan kaupungin kasvun ja oppimisen palveluista, ja se tarjoaa yleissivistävää koulutusta vuosiluokille 1–9. Kaupungissa toimii suomenkielisenä 11 alakoulua, kaksi yläkoulua sekä yksi yhtenäiskoulu (Albert Edelfeltin koulu, luokat 1–9) sekä ruotsinkielisenä seitsemän alakoulua, yksi yläkoulu ja yksi yhtenäiskoulu (Strömborgska skolan, luokat 1–9). Porvoossa toimii myös yksi yksityinen peruskoulu, jossa opetetaan vuosiluokkia 1–9. Vuonna 2023 peruskoulua kävi noin 3200 suomenkielistä ja 700 ruotsinkielistä oppilasta.

Lisäksi Porvoossa toimii suomenkielinen Linnankosken lukio, ruotsinkielinen Borgå Gymnasium, ammattikoulut Careeria ja Prakticum sekä korkeakouluopetusta on tarjolla Haaga-Helian ja Laurean kampuksella. Vuonna 2023 lukiota kävi noin 700 suomenkielistä ja 250 ruotsinkielistä oppilasta.

Lasten määrä vähenee ja tarpeet eriytyvät

MDI:n ennusteen mukaan tulevan seitsemän vuoden aikana Suomessa peruskoululaisten määrä vähenee noin 20 prosenttia. Matala syntyvyys ja lasten määrän väheneminen näyttäytyy Porvoossakin, vaikka kokonaishedelmällisyysluku on hieman Suomen keskiarvoa suurempi. Lisäksi Porvoossa kaksikielisyys ja kasvava monikulttuurisuus asettavat uusia haasteita kasvun ja oppimisen toimialan toimintaympäristölle. Vaikka Porvoon asukasluku tulevien väestöennusteiden perusteella kasvaa maltillisesti, noudattaa oppilasmäärän kehittyminen kansallista trendiä. Tämä kehitys saattaa aiheuttaa merkittävää epätasapainoa palveluverkkoon: joillakin alueilla voi kysyntä kasvaa nopeasti, kun taas toisaalla tarve vähenee. Kuntatasolla lapsien määrä laskee kuitenkin merkittävästi. Näiden muutosten hallinta edellyttää ennakointia, jatkuvaa arviointia ja kykyä sopeuttaa palveluja nopeasti.

Perheiden ja lasten toiveet ja tarpeet liittyvät entistä enemmän palveluiden joustavuuteen, saavutettavuuteen ja yksilöllisyyteen. Tämä korostaa asiakaslähtöisyyttä: palvelujen tulisi pystyä vastaamaan sekä suomen- ja ruotsinkielisten että vieraskielisten perheiden tarpeisiin, mikä asettaa vaatimuksia kielitietoisille pedagogisille käytännöille ja monimuotoisuuden huomioivalle palvelukulttuurille. Tämä näkyy muun muassa kielikylpyopetuksen muodossa.

Asiakkuudet eriytyvät myös sosioekonomisesti. Osa perheistä kykenee hyödyntämään täysimääräisesti kaupungin monipuolisia palveluja, kun taas toiset tarvitsevat enemmän tukea niiden saavutettavuudessa ja hyödyntämisessä. Tämä korostaa palveluiden tasa-arvoisuuden merkitystä: koulutuksellisten erojen kaventaminen ja varhaisen tuen vahvistaminen ovat avainasemassa. Kansalliset tutkimukset osoittavat, että perhetaustan vaikutus oppimistuloksiin on Suomessa kasvussa, mikä lisää painetta kasvun ja oppimisen palveluille myös Porvoossa.

Lisäksi asiakkuudet muuttuvat ajassa. Perheiden tarpeet eivät ole enää yhdenmukaisia, vaan palveluilta odotetaan monimuotoisuutta ja joustavuutta. Esimerkiksi joustavat päivähoidonratkaisut, vaihtoehtoiset opetuksen järjestämistavat ja yksilölliset tukipalvelut nousevat yhä useammin esiin. Tämä asettaa kaupungille paineen kehittää ketteriä ratkaisuja, jotka vastaavat vaihteleviin elämäntilanteisiin ja tarpeisiin.

Kansallinen ohjaus, paikallinen päätöksenteko

Poliittiset tekijät määrittävät kasvun ja oppimisen toimialan toimintaedellytyksiä sekä kansallisesti että paikallisesti. Toimialan monet tehtävät ovat lakisääteisiä, jolloin lainsäädännössä on asetettu tietty minimitaso palvelulle tai tietyt kriteerit järjestämiselle. Kansallisesti päätetään kasvun ja oppimisen toimialaa koskevasta lainsäädännöstä, mutta paikallisesti voidaan päättää lainsäädännön sallimissa rajoissa resurssien kohdentamisesta, priorisoinnista ja vaikuttavuuden lisäämisestä. Valtion linjaukset varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen rahoituksesta, henkilöstömitoituksista ja tukipalveluista luovat raamit, joiden puitteissa kunnat voivat tehdä omia ratkaisujaan.

Suomen koulutuspolitiikka painottuu tällä hetkellä tasa-arvon vahvistamiseen ja oppimistulosten laskun pysäyttämiseen. Tämä korostaa erityisesti varhaisen tuen merkitystä, jotta oppimiseroja ei pääse syntymään jo varhaislapsuudessa. Kansainväliset poliittiset kehityskulut, kuten EU:n koulutuspoliittiset ohjelmat ja ilmasto- sekä kestävyystavoitteet, kuten esimerkiksi digitalisaation edistäminen ja vihreä siirtymä tuodaan yhä vahvemmin osaksi koulutus- ja kasvatusalan linjauksia, mikä lisää tarvetta integroida nämä näkökulmat paikalliseen palvelukehitykseen.

Porvoon näkökulmasta valtakunnalliset päätökset esimerkiksi oppivelvollisuuden pidentämisestä, varhaiskasvatuksen maksuttomuuden laajentamisesta tai inklusiopolitiikan vahvistamisesta vaikuttavat suoraan palvelujen järjestämiseen, kustannuksiin ja asiakkuuksien odotuksiin. Palveluverkon kehittäminen ja resurssien kohdentaminen ohjautuu paikallisesti poliittisessa päätöksenteossa. Uusi kaupunkistrategia asettaa tavoitteita, jotka määrittävät kasvun ja oppimisen painopisteitä tuleviksi vuosiksi. Resurssien kohdentamisella päätetään, kuinka voimakkaasti panostetaan esimerkiksi uusiin oppimisympäristöihin, oppimisen tukeen tai digitaalisuuden edistämiseen. Samalla joudutaan tasapainottelemaan taloudellisten reunaehtojen ja asukkaiden kasvavien odotusten välillä. Tämä voi synnyttää jännitteitä päätöksenteossa ja edellyttää läpinäkyvää priorisointia. Palveluverkon tiivistäminen voi vapauttaa resursseja toimialan muihin tarpeisiin.

Palvelusuunnittelussa on tunnistettu väestörakenne-ennusteiden vaikutus tulevaisuuden tarpeisiin. Lasten määrän ennustetaan vähenevän, mikä vaikuttaa tilojen kapasiteettiin ja henkilöstötarpeisiin. Porvoon kaupungin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnitelmassa (2024) on esitetty kolme vaihtoehtoista mallia, joissa tarkastellaan muun muassa päiväkotien sijaintia, investointitarpeita ja elinkaarikustannuksia vuoteen 2040 asti.

Vaikuttavuus kasvun ja oppimisen palveluissa

Kasvun ja oppimisen toimiala on kaupungin suurin palvelukokonaisuus, mikä tekee siitä keskeisen myös talouden tasapainotuksessa. Käyttötalouden lisäksi investointipäätökset koskien koulu- ja päiväkotirakennuksia ovat merkittäviä, koska ne vaikuttavat pitkälle tulevaisuuteen. Lasten määrän vähentyessä on olennaista, että palvelutuotannon kustannukset kyetään sopeuttamaan vastaavasti. Kasvun ja oppimisen palveluiden vaikuttavuutta on tarpeen kasvattaa tulevaisuudessa, ja tulee käydä keskustelua siitä, miten palveluverkko pystyy vastaamaan muuttuvaan väestörakenteeseen.

Vuoden 2025 talousarviossa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen osuus kokonaisuudesta on ollut 129 miljoonaa euroa, mikä kattaa noin puolet kaupungin koko toiminnasta. Kasvun ja oppimisen toimiala muodostaa puolet kaupungin budjetista, ja henkilöstökulut ovat toimialan suurin menoerä. Noin viidennes toimialan menoista muodostuu muista toimintakuluista (erityisesti kiinteistökulut) ja vajaa viidennes muodostuu palvelujen ostoista (muun muassa ruoka ja siivous). Taloudelliset haasteet liittyvät kustannusten nousuun, henkilöstön saatavuuteen ja valtionosuuksien epävarmuuteen. Samalla kaupungin elinvoima ja digitaaliset ratkaisut tarjoavat mahdollisuuksia resurssien tehokkaaseen käyttöön.

Teknologia tarjoaa mahdollisuuksia oppimisen yksilöllistämiseen, tiedolla johtamiseen ja resurssien tehostamiseen. Samalla se tuo mukanaan haasteita kuten tietoturva, eriarvoisuus ja perustaitojen heikkeneminen. Teknologian hyödyntämisen on oltava kriittistä, eettistä ja oppimista tukevaa.

Vapaa-aika

Lakisääteisillä vapaa-ajan palveluilla on tärkeä rooli porvoolaisten hyvinvoinnin ja terveyden, osallisuuden ja yhdenvertaisuuden sekä mielekkään vapaa-ajan edistämisessä.

Kirjastopalvelut

Kirjastot ovat yhä tärkeämpiä yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistäjiä. Ne tarjoavat turvallisen, maksuttoman tilan kohtaamisille, kulttuurielämyksille ja tiedonhakuun. Palvelut tukevat myös esimerkiksi kolmatta sektoria ja maahanmuuttajien kotoutumista edistetään monikielillä aineistoilla. Tulevaisuudessa Porvoon kirjastot voivat toimia entistä vahvemmin vuoropuhelun ja kohtaamisten alustana.

Kirjaston palvelut ja käyttäjäkunta on moninaistuneet. Lainaus- ja kävijämäärien nousu heijastaa laajempia yhteiskunnallisia muutoksia, kuten lukutaidon heikkenemistä, maahanmuuton lisääntymistä, yksinäisyyttä ja medialukutaidon tarvetta. Kirjastot tukevat demokratiaa ja hyvinvointia sekä vahvistavat lukutaitoa useissa ikäryhmissä.

Nuorisopalvelut

Nuorisotyö tukee alle 29-vuotiaiden kasvua, osallisuutta ja hyvinvointia. Se tarjoaa turvallisia yhteisöjä, mielekästä vapaa-ajan toimintaa ja mahdollisuuksia vaikuttaa. Vaikka nuorten määrä vähenee, ulkomaalaistaustaisten osuus kasvaa, mikä lisää tarvetta kulttuurisesti sensitiivisille ja kielitietoisille palveluille.

Hyvinvoinnin polarisaatio näkyy nuorissa: osa voi hyvin, mutta haavoittuvassa asemassa olevat nuoret kohtaavat kasautuvia haasteita, kuten mielenterveysongelmia ja yksinäisyyttä. Etsivän nuorisotyön, työpajojen ja erityisnuorisotyön tarve on edelleen suuri. Liikkuva ja jalkautuva työ tavoittaa nuoria, jotka eivät itse hakeudu palveluihin.

Yhteiskunnan poliittiset ja taloudelliset muutokset vaikuttavat nuoriin. Nuorisotyön kasvatuksellinen rooli korostuu, kun se tukee nuorten turvallista kasvua ja itsenäistymistä vastuullisiksi aikuisiksi.

Liikuntapalvelut

Koko väestön fyysisen terveyden merkitys on hyvinvoinnin kokonaisuudessa suuri ja liikkumattomuus on huolestuttavaa. Esimerkiksi lasten ja nuorten Move! -mittaustulokset osoittavat, etteivät liikkumissuosituksot täyty. Tämä lisää painetta liikuntaneuvonnan ja elintapaohjauksen kehittämislle. Erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden määrä kasvaa, ja palveluissa korostuu tarve huomioida neuropsykiatriset ja mielenterveyden haasteet.

Asukasrakenteen muutos tulee vaikuttamaan liikuntapalveluihin. Ikääntyneiden määrä kasvaa, ja heille tarvitaan matalan kynnyksen, turvallisia ja esteettömiä liikuntapalveluita. Esimerkiksi Kultainen uimakortti -kokeilu on vastannut tähän tarpeeseen tarjoamalla maksuttoman pääsyn uimahalliin 70 vuotta täyttäneille päiväsaikaan. Kokeilu on lisännyt ikääntyneiden osallistumista ja korostanut ohjatun vesiliikunnan tarvetta.

Mahdollistaakseen liikuntaa yhdenvertaisesti, tarvitaan saavutettavia liikuntapalveluita kaikille porvoalaisille. Digitaalisuus tuo uusia mahdollisuuksia liikuntatilojen omaehtoiseen käyttöön ja palveluiden saavutettavuuteen. Virtuaalipalvelut, kuten etäjumput ja -uintivalmennukset, täydentävät fyysisiä palveluita. Asiakaslähtöiset ja sujuvat varausjärjestelmät sekä datan hyödyntäminen tukevat palveluiden kehittämistä.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalveluiden merkitys kasvaa yhteiskunnallisten muutosten keskellä. Taide ja kulttuuri tukevat hyvinvointia, osallisuutta, demokratia- ja kulttuurikasvatusta sekä identiteetin rakentumista. Ne tarjoavat välineitä vaikeiden asioiden käsittelyyn ja vahvistavat yhteisöllisyyttä sekä henkistä kriisinkestävyyttä.

Julkinen taide parantaa asuinympäristöjen viihtyisyyttä ja vahvistaa paikallisympäryttä. Porvoossa sen hyödyntäminen laajenee puistokadun ympäristöön. Taidetehtaan toimintamallin muutos avaa uusia mahdollisuuksia kulttuuripalveluille ja matkailulle. Koko kaupungin taidekokoelman esittelylle ja säilytykselle ei ole tällä hetkellä toimivaa tilaa – erityisesti Walter Runebergin veistoskokoelman sijoitus on akuutti haaste. Taidehallin laajentaminen voisi tarjota ratkaisun.

Kulttuuri hyvinvointipalveluna korostuu erityisesti nuorten ja haavoittuvassa asemassa olevien kohdalla. Moniääninen paikalliskulttuuri vahvistaa samaistumispintaa ja yhteyden kokemuksia.

Taideoppilaitos ja Kansalaisopisto

Porvoon taideoppilaitos on Porvoossa toimiva taiteen perusopetuksen oppilaitos, joka tarjoaa opetusta sekä musiikissa että kuvataiteissa. Oppilaitokseen kuuluvat Porvoonseudun musiikkiopisto ja Porvoon taidekoulu, jotka molemmat toimivat myös ympäristökunnissa (Askola, Lapinjärvi, Loviisa, Mäntsälä, Pornainen, Pukkila, Sipoo). Porvoon taideoppilaitos on yksi alan suurimmista oppilaitoksista Suomessa, ja sen opetustarjonta on laaja: opetusta järjestetään sekä yleisen että laajan oppimäärän mukaan, ja lisäksi tarjolla on kaikille avointa opetusta, lyhytkursseja ja kokeilukertoja.

Taideoppilaitos

(Musiikkiopisto ja Taidekoulu)

Henkilöstöä

130

Opiskelijoita

n.6450

Opetustunteja

n. 60 000

Sopimuskunnat

Askola, Lapinjärvi, Loviisa,
Mäntsälä, Pornainen,
Pukkila, Sipoo

Opetus on kaikille avointa, ja opetustarjonnassa huomioidaan myös erityistä tukea tarvitsevat oppijat. Jokaisella on mahdollisuus osallistua ja löytää oma ilmaisun tapansa. Porvoon taideoppilaitos tarjoaa laadukasta ja saavutettavaa taideopetusta, joka tukee oppilaiden kasvua, luovuutta ja yhteisöllisyyttä.

Porvoon kansalaisopisto, KoMbi, on kaksikielinen vapaan sivistystyön oppilaitos, joka tarjoaa monipuolista kohtuuhintaista koulutusta ja harrastusmahdollisuuksia kaikenikäisille. Opisto järjestää kursseja muun muassa kielissä, taiteissa, liikunnassa, kädentaidoissa ja tietotekniikassa. KoMbi edistää elinikäistä oppimista ja yhteisöllisyyttä sekä tarjoaa mahdollisuuden kehittää omia taitojaan ja harrastaa matalalla kynnyksellä. Kansalaisopisto toimii Porvoon ja Askolan alueella noin 80 toimipaikassa (hajautettu toimintamalli, kursseja järjestetään myös kylissä).

Porvoon kansalaisopisto

Toteutuneita opetustunteja

19700

Opiskelijoita

13 591

Koulutuksia

762

Tuntiopettajia

261

Toimipaikkoja

n. 80

Porvoon työllisyysalue

Porvoon työllisyysalueeseen kuuluvat kaupungit ja kunnat ovat Askola, Lapinjärvi, Loviisa, Myrskylä, Porvoo ja Pukkila. Työllisyysalue antaa neuvontaa ja apua työttömille työnhakuun, työttömyyteen, oman osaamisen kehittämiseen sekä yritystoiminnan käynnistämiseen.

Työllisyysalue palvelee laajasti myös yrityksiä ja työnantajia.

Porvoon työllisyysalueen toiminnan taustalla on tuore valtion uudistus. Työvoimapalvelu-uudistus eli TE2024-uudistus on ollut merkittävä muutos, jossa julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyi valtiolta kunnille 1.1.2025 alkaen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että TE-toimistot lakkautettiin ja niiden tehtävät siirtyivät kuntien muodostamille työllisyysalueille.

- **Rahoitusmalli:** Työllisyysalueiden rahoitus tulee valtionosuuksina, jotka jaetaan kunnille työikäisen väestön, työttömyyden ja vieraskielisyyden perusteella. Kunnat voivat käyttää rahoitusta joustavasti lainsäädännön puitteissa.
- **Kannustin työllistymiseen:** Koska kunnat vastaavat palveluista ja niiden rahoitus liittyy alueen työllisyystilanteeseen, kunnilla on vahva taloudellinen kannustin edistää työllisyyttä ja vähentää työttömyyttä. Mitä paremmin kunta onnistuu työllistämään asukkaitaan, sitä vähemmän kuluja syntyy esimerkiksi toimeentulotuesta ja työttömyysetuuksista.

Tulevaisuudessa työllisyyden kohtaannon edistäminen vaatii toisaalta työnantajakentän tarpeiden tuntemista, että henkilöasiakkaiden tarpeiden tuntemista. Porvoon työllisyysalueella halutaan panostaa laadukkaaseen kohtaamistyöhön sekä työnantajapuolella että henkilöasiakaspuolella. Työnantajapalvelut linkitetään vahvasti henkilöasiakaspalveluun, ja työnantajayritysten haasteiden ratkaiseminen halutaan ottaa tosissaan. Tiiviissä yhteistyössä oppilaitosten kanssa tulee myös varmistaa, että koulutustarjonta vastaa alueen työelämän tarpeita.

Business Porvoo

Business Porvoo on Porvoon kaupungin yrityspalveluiden kokonaisuus, joka tukee yrittäjyyttä ja yritysten kasvua Porvoossa tarjoamalla sekä porvoolaisille että Porvooseen sijoittumista harkitseville yrityksille pääosin maksuttomia yrityspalveluita, neuvontaa, tukea ja vahvoja verkostoja yritystoiminnan tueksi. Business Porvoo tarjoaa yrityksille yritysneuvontaa ja kehittämispalveluita, verkostoitumistilaisuuksia, tukea vihreään siirtymään ja vastuulliseen liiketoimintaan, apua yritysten sijoittumiseen alueelle sekä kansainvälistymisen ja kasvun tukea. Business Porvoon yksi erityispiirre verrattuna muiden kaupunkien Business-konsepteihin on sen keskittyminen erityisesti yritysten kestävään kasvuun.

Porvoossa vihreän siirtymän merkitys korostuu erityisesti Kilpilahden teollisuusalueella, jossa tehdään kansallisesti merkittäviä investointeja uusiutuviin polttoaineisiin ja vetytalouteen. Tämä avaa mahdollisuuksia sekä teollisuuden uudistumiselle että uusien innovaatio- ja palveluverkostojen rakentumiselle. Toisaalta se edellyttää osaamisen vahvistamista, infrastruktuurin kehittämistä ja monimutkaisten lupaprosessien hallintaa.

Yrityskentän toimintaedellytykset ovat voimakkaassa murroksessa (poliittinen tilanne, puolustusteollisuus, vihreä siirtymä). Yritykset tarvitsevat vakaata ja ennakoitavaa julkista toimintaa (palveluita ja päätöksentekoa), joka mahdollistaa kasvua ja tuottavuutta. Kaupunkien keskinäinen elinvoimakilpailu, eli kilpailu yrityksistä ja osaavasta työvoimasta kiristyy koko ajan.

Suomen markkinat eivät riitä mahdollistamaan kasvua tarpeeksi, markkinoita on löydettävä rajojen ulkopuolelta. Toisaalta Suomi ja erityisesti Porvoo (Kilpilahti) tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet toimia sijoittumisalustana vihreän siirtymän kansainvälisille investoinneille. Investointien ohjaaminen Porvooseen vaatii resurssia (aikaa ja osaamista).

Posintra ja Silmu osa alueellista elinvoimakehitystä

Posintra on Business Porvoon palveluntuottaja. Porvoon kaupungin yritysneuvontapalvelut tuotetaan kehitysyhtiö Posintran kautta, jonka kanssa on tehty palvelusopimus. Posintra on itäuusimaalainen kehitysyhtiö, jonka tehtävänä on tukea alueen elinkeinoelämän kilpailukykyä ja kehittää yritystoimintaa. Posintra tarjoaa pääosin maksuttomia neuvontapalveluja yrittäjille ja yrittäjiksi aikoville sekä tukee alueen kehitystä erilaisilla hankkeilla. Posintran hankkeita on tehty esim. kestävän kehityksen, liiketoiminnan kehittämisen, matkailun ja työllisyyden saralla. Posintra toimii myös alueen uusyrityskeskusena ja auttaa yrityksiä perustamisessa, kehittämisessä ja verkostoitumisessa.

Kehittämissyhdistys SILMU ry on voittoa tavoittelematon, kaksikielinen Leader-toimija, joka toimii Itäisellä Uudellamaalla yhdeksän kunnan alueella (Askola, Lapinjärvi, Loviisa, Myrskylä, Mäntsälä, Pornainen, Porvoo, Pukkila ja Sipoo). Leader-toiminta perustuu EU:n, valtion ja kuntien rahoittamaan toimintatapaan, jonka tavoitteena on maaseudun omaehtoinen kehittäminen. Silmu Leader myöntää rahoitusta ja tukee paikallisia kehittämishankkeita, yrityksiä ja yhteisöjä sekä edistää alueen elinvoimaa ja yhteistyötä.

Matkailu, tapahtumat ja markkinointi

Matkailu ja tapahtumat ovat Porvoon veto- ja lumovoiman keskeisiä ajureita. Matkailu tuo kaupunkiin merkittävää taloudellista hyötyä: vuonna 2024 matkailutulo oli 64 miljoonaa euroa ja ala työllisti satoja ihmisiä sekä suoraan että epäsuorasti. Matkailu tukee laajasti paikallistaloutta – ravintolat, hotellit, erikoisliikkeet ja palveluyritykset hyötyvät matkailijoiden tuomasta kysynnästä, mikä vahvistaa koko kaupungin elinvoimaa. Vanhan Porvoon brändiarvoksi on arvioitu 755 miljoonaa euroa.

Porvoon matkailun tulevaisuus rakentuu vahvasti kaupungin ainutlaatuisen historiallisen miljöö, Vanhan Porvoon vetovoiman ja kestävä kehittämisen varaan. Tuoreessa selvityksessä korostetaan, että Vanhan Porvoon vetovoiman säilyttäminen vaatii jatkuvaa yhteistyötä kaupungin, yritysten ja asukkaiden välillä. Tulevaisuuden kehittämistoimenpiteissä painotetaan muun muassa infrastruktuurin parantamista, matkailutuotteiden paketoimista sekä viestinnän ja markkinoinnin kehittämistä. Tavoitteena on säilyttää Vanhan Porvoon ainutlaatuinen tunnelma ja elinvoimaisuus, mutta samalla löytää uusia asiakasryhmiä ja kehittää palveluita ympärivuotisesti.

Matkailualan kehittämisessä korostuvat vihreä ja digitaalinen siirtymä, vastuullisuus sekä yhteistyö eri toimijoiden välillä. Matkailun elinvoimaisuuden ja resilienssin vahvistaminen edellyttää osaamisen kehittämistä, datan hyödyntämistä, monipuolista palvelutarjontaa sekä tiivistä yhteistyötä yritysten, julkisen sektorin ja yhteisöjen kesken. Kestävän matkailun strategiat, ympäristövaikutusten mittaaminen ja digitaalisten ratkaisujen käyttöönotto ovat keskeisiä kehittämiskohteita, joiden avulla voidaan varmistaa matkailun positiiviset vaikutukset paikallisyhteisölle ja ympäristölle,

Tapahtumat ovat tärkeä osa Porvoon vetovoimaa ja yhteisöllisyyttä. Ne lisäävät kävijämääriä, tukevat paikallista yrittäjyyttä ja tarjoavat mahdollisuuksia uusille yrityksille. Tapahtumat vahvistavat myös kaupunkilaisten ylpeyttä omasta kotikaupungistaan ja lisäävät yhteisöllisyyttä. Porvoo on profiloitunut aktiiviseksi tapahtumakaupungiksi, jossa järjestetään vuosittain satoja kulttuuri-, urheilu- ja yhteisötapahtumia. Tulevaisuudessa panostetaan erityisesti tapahtumien laatuun, kestävyyteen, saavutettavuuteen sekä niiden aluetaloudellisiin vaikutuksiin.

Porvoon tavoitteena on säilyttää perinteiset suurtapahtumat, kuten Porvoon valot, Vanhan Porvoon joulutapahtumat ja erilaiset festivaalit, mutta samalla rohkaista uudenlaisten, kokeilevien ja yhteisöllisten tapahtumien syntymistä. Tapahtumien kautta Porvoo vahvistaa kaupungin brändiä, tukee paikallista elinkeinoelämää ja lisää asukkaiden hyvinvointia. Kestävän kehityksen periaatteet ohjaavat tapahtumien järjestämistä yhä enemmän: ympäristöystävällisyys, esteettömyys ja paikallisten resurssien hyödyntäminen ovat tulevaisuuden painopisteitä. Tapahtumat tarjoavat myös mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön ja uusien kävijäryhmien houkuttelemiseen.

Elämystalous, matkailu ja tapahtumat ovat Porvoon kilpailukyvn ja elinvoiman kannalta strategisia painopisteitä. Ne luovat työpaikkoja, vahvistavat kaupungin taloutta ja lisäävät asukkaiden sekä vierailijoiden hyvinvointia. Elämystalouden kehittäminen edellyttää jatkuvaa yhteistyötä kaupungin, yritysten, yhteisöjen ja asukkaiden välillä sekä rohkeaa panostusta uusiin palveluihin ja elämyksiin.

Kaupunkimarkkinoinnissa hyödynnetään yhä enemmän dataa ja digitaalisia kanavia, joiden avulla viestintää voidaan kohdentaa tarkasti eri kohderyhmille – matkailijoille, uusille asukkaille, yrityksille ja sijoittajille. Sosiaalinen media, vaikuttajayhteistyö ja elämyksellinen sisältö ovat keskeisessä roolissa, kun Porvoo rakentaa brändiään sekä Suomessa että kansainvälisesti. Tulevaisuudessa Porvoon markkinoinnissa painotetaan myös yhteisöllisyyttä ja osallistavuutta: asukkaat, yritykset ja yhteisöt ovat mukana kaupungin tarinassa ja näkyvyyden rakentamisessa.

Kotoutumispalvelut

Vuonna 2025 tullut kotoutumislain kokonaisuudistus on muuttanut merkittävästi kotoutumisen edistämisen vastuita ja palvelurakennetta Suomessa. Uudistuksen myötä kotoutumispalveluiden järjestämisvastuu on siirtynyt kunnille. Lain tavoitteena on nopeuttaa kotoutumista ja työllistymistä, vahvistaa kielitaitoa ja osallisuutta sekä selkeyttää eri toimijoiden rooleja. Erityistä huomiota kiinnitetään työvoiman ulkopuolella olevien, kuten maahan muuttaneiden naisten tavoittamiseen ja palveluihin ohjaamiseen.

Porvoon väestöstä vieraskielisiä on noin 10 prosenttia, mikä vastaa koko maan keskiarvoa. Vieraskielisten määrä kasvaa nopeasti ja heidän osuutensa kaupungin väestöstä lähes kaksinkertaistuu vuoteen 2040 mennessä. Suurimmat kieliryhmät Porvoossa ovat venäjän-, viron-, arabian- ja englanninkieliset. Maahanmuuttajat ovat tulleet kaupunkiin pääasiassa työn, perheen yhdistämisen, opiskelun ja kansainvälisen suojelun perusteella.

Porvoossa kotoutumispalvelut rakentuvat Kotoutumiskeskuksen ympärille. Keskus tarjoaa matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa kaikille maahanmuuttajille taustasta riippumatta. Palvelut tukevat arjen sujuvuutta ja itsenäistä elämää, mutta niiden ydin on tarvelähtöisissä ja tehostetuissa alkuvaiheen palveluissa, jotka auttavat kotoutujia löytämään paikkansa yhteiskunnassa ja työelämässä.

Kotoutumisen onnistuminen edellyttää, että koko kaupunki kotouttaa – jokainen toimiala, työnantaja ja yhteisö osallistuu uusien asukkaiden vastaanottamiseen ja osallisuuden vahvistamiseen. Näin Porvoo voi vastata demografisiin muutoksiin, osaaajapulaan ja elinvoiman haasteisiin sekä rakentaa kansainvälisesti avoimen ja kilpailukykyisen kaupungin. Tavoitteena on, että jokainen uusi porvoolainen voi kehittyä osallistuvaksi, itsenäiseksi ja hyvinvoivaksi yhteisön jäseneksi.

Kotoutumista tukevien palveluiden tarve kasvaa edelleen, ja Porvoon rooli alueellisena kotoutumisen järjestäjänä vahvistuu. Muuttoliikkeiden ansiosta Porvoon väestörakenne monipuolistuu ja kaupungin elinvoima säilyy myös tulevaisuudessa. Arjessa kansainvälisten asukkaiden määrän kasvu tuo mukanaan uusia kieliä, kulttuureja ja tapoja, jotka rikastuttavat paikallista yhteisöä ja lisäävät kansainvälisyyden tuntua kaupungin katukuvassa, kouluissa ja harrastuksissa.

Elinvoimaisuuden näkökulmasta kansainväliset asukkaat ovat ratkaisevassa roolissa työvoiman saatavuuden turvaamisessa erityisesti palvelualoilla, rakentamisessa ja teollisuudessa. Heidän osaamisensa ja työpanoksensa mahdollistavat yritysten kasvun ja palvelujen kehittämisen, ja samalla he tuovat uusia näkökulmia ja verkostoja kaupungin elinkeinoelämään. Kansainvälisten asukkaiden integroituminen osaksi yhteisöä ja työelämää on Porvoon tulevaisuuden elinvoiman kannalta keskeistä.

Kansainvälisten asukkaiden määrän kasvu edellyttää kaupungilta aktiivisia toimia, jotta Porvoo säilyttää vetovoimansa ja kykenee pitämään osaajat alueellaan. Työmarkkinoiden vastaanottavuuden parantaminen, monipuolisten palvelujen kehittäminen sekä yhteisöllisyyden vahvistaminen ovat keskeisiä tekijöitä onnistuneessa kotoutumisessa. Kun kansainväliset asukkaat integroituvat osaksi yhteisöä ja työelämää, Porvoo vahvistaa elinvoimaansa ja varmistaa palvelujen saatavuuden myös tulevaisuudessa.

Kaupungin kansainvälisyys

Kaupungin kansainvälisen toiminnan tavoitteena on jo pitkään ollut kaupungin oman toiminnan tai palvelutuotannon kehittäminen. Kansainvälinen verkostoituminen on väylä oman osaamisen kehittämiseen, kokemusmaailman avartamiseen ja rikastumiseen niin kaupungin henkilökunnalle kuin esimerkiksi kansainväliseen toimintaan osallistuville nuorille. Ystävyyskuntayhteistyön kautta kaupunki on rakentanut toimivia, pysyviä ja molempia osapuolia hyödyttäviä verkostoja erityisesti pohjoismaisiin kollegoihin.

Monikulttuurisuus alkaa olla arkea entistä vahvemmin myös Porvoossa, ja niin kutsuttu kotikansainvälistyminen eli omassa yhteisössä tapahtuva kansainvälinen työ onkin noussut viime vuosina vahvasti kaupungin kansainvälisen toiminnan ytimeen. Monikulttuurisuuden edistäminen, monikulttuuristen palveluiden kehittäminen ja uusien porvoolaisten onnistunut kotoutuminen ovatkin kaupungin palveluita, joille on kansainvälisten asukkaiden määrän kasvun myötä lisääntyvä tarve. Uusien porvoolaisten onnistunut kotouttaminen vähentää yhteiskunnan polarisoitumista ja rauhattomuutta sekä lisää luottamusta ja potentiaalisen työvoiman määrää.

Kaupungin täytyy jatkossa valmistautua yhä enemmän myös kilpailuun monikulttuurisesta osaavasta ja oppivasta työvoimasta. Monikulttuurisuuden lisääntyessä kaupungin henkilöstö tarvitsee lisää koulutusta ja työkaluja monikielisten ja monenlaisista taustoista tulevien asiakkaiden tukemiseen. Jotta kaupungin palveluissa pystyttäisiin huomioimaan eri asukasryhmien tarpeet ja erityispiirteet, tulisi kaupungin henkilöstörakenteen lisäksi vastata jollain tasolla kaupungin asukasrakennetta.

Sijoittuvat yritykset tuovat kaupunkiin työpaikkoja ja verotuloja, mikä korostaa Porvoon elinvoiman ja vetovoiman vahvistamisen merkitystä tärkeänä kaupungin kansainvälisen toiminnan areenana. Tämä edellyttää erityisesti Porvoon vahvistamista kansainvälisen sijoittumisen kohteena, alueen yritysten kansainvälisen kasvun ja kilpailukyvyyn tukemista sekä toimivien verkostojen rakentamista kansainvälisten kumppaneiden, rahoittajien ja markkinoiden kanssa.

Osallisuus ja vuorovaikutus

Uusi viestintäympäristö ja digitalisoituva demokratia

Digitalisaation ja sosiaalisen median aikakaudella viestintäympäristö on muuttunut nopeasti. Sitran ja monien muiden tutkimuslaitosten mukaan myös yhteiskunnallinen keskustelu on murroksessa, ja tämä haastaa perinteisiä osallistumisen muotoja ja demokratian toimivuutta. Tunnepohjainen vastakkainasettelu on lisääntynyt keskusteluissa, ja ilmapiiri on muuttunut entistä jakaantuneemmaksi ja kärjistyneemmäksi. Sosiaalinen media ja samankaltaiseen sisältöön johtavat algoritmit kiihdyttävät polarisaatiota. Polarisaatio johtaa turhautumiseen, luottamuksen heikkenemiseen ja päätöksenteon vaikeutumiseen.

Kansalaiset jakautuvat yhä selvemmin aktiivisiin ja osallistuviin sekä politiikasta ja puolueista vieraantuneisiin ja syrjäytyviin. Jakautuminen ei näy ainoastaan äänestysaktiivisuudessa, vaan myös siinä, ketkä osallistuvat julkiseen keskusteluun ja vaikuttavat päätöksentekoon. Samaan aikaan osa väestöstä kokee, ettei heidän äänensä kuulu eivätkä osallistumisen kanavat ole saavutettavia tai merkityksellisiä. Tämä lisää kokemusta ulkopuolisuudesta ja voi heikentää luottamusta yhteiskunnallisiin instituutioihin. Asukasosallistumisen menetelmät eivät tavoita asukkaita laajasti. Keskustelu ei ole moniäänistä, eikä se edusta väestöä laajasti.

Vaikka polarisaatio, näennäistasapuolisuus ja osallistumisen epätasaisuus haastavat demokratiaa, on nähtävissä myös merkkejä muutoksesta. Mediatoimijat, tutkijat ja kansalaisyhteiskunta etsivät aktiivisesti keinoja vahvistaa luottamusta, lisätä moniäänisyyttä ja kehittää osallistumisen tapoja. Tulevaisuudessa keskeistä on luottamuksen rakentaminen, mediataitojen vahvistaminen, algoritmien läpinäkyvyyden lisääminen ja osallistumis- ja vuorovaikutustapojen monipuolistaminen. Digitaalinen demokratia voi kypsyä, jos yksilöt, yhteisöt ja instituutiot ottavat vastuuta rakentavan keskustelukulttuurin kehittämisestä. Muutos on mahdollinen – mutta se vaatii tietoista työtä, pitkäjänteisyyttä ja halua kuulla myös toisia.

Luottamus paikallishallintoon heikentynyt

OECD:n luottamustutkimuksen mukaan Suomi on edelleen kansainvälisessä vertailussa korkean luottamuksen maa, vaikka luottamuksen taso on laskenut Suomessakin.

Suomalaiset luottavat erityisesti poliisiin ja oikeuslaitokseen, mutta paikallishallintoon luottaa vain noin joka toinen suomalainen.

Sitran tulevaisuusbarometrin 2025 mukaan paikallinen ja alueellinen päätöksenteko ei tällä hetkellä näyttäydy suomalaisille parempaa tulevaisuutta rakentavana poliittisena ja demokraattisena prosessina. Sen sijaan piirtyy kuva lyhytjänteisestä hallinnoinnista, johon kuntien ja alueiden asukkailla on vain niukasti vaikutusmahdollisuuksia. Alle kolmannes suomalaisista uskoo, että oman asuinkunnan tilanne on menossa parempaan suuntaan tai että alueen päättäjillä on innostavia visioita kunnan tulevaisuudesta. Vain joka neljäs tuntee keinot, joilla oman asuinkunnan tulevaisuuteen voi vaikuttaa, ja joka seitsemäs uskoo voivansa vaikuttaa oman kunnan tulevaisuuteen.

Luottamuksen heikkenemisellä on keskeinen rooli myös yhteiskunnan varautumisen ja poikkeusolojen näkökulmasta. Uuden yhteiskunnan turvallisuusstrategian (2025) mukaan yksilöiden keskinäinen luottamus sekä luottamus viranomaisiin ja yhteiskuntaan ovat henkisen kriisinkestävyyden keskeisiä tekijöitä. Henkisen kriisinkestävyyden perusta luodaan normaalioloissa, ja se on keskeisessä asemassa kriisin aikaisen toimintakyvyn ylläpitämisessä. Luottamuksen säilymiseen vaikuttavat olennaisesti viranomaisten, järjestöjen ja muiden yhteisöjen teot ja toiminta sekä niitä tukeva viestintä.

Porvoon kaupunki on selvittänyt hiljattain kaupungin mainetta ja luottamusta tarkemmin. Keskeisimpiä selvityksen tuloksia tiivistetysti olivat:

Selvityksen mukaan porvoolaisten luottamus kaupunkia kohtaan on kohtuullisella tasolla. Porvoolaisilla on vahva halu asua Porvoossa, hakeutua töihin Porvooseen, puhua hyvää Porvoosta ja käyttää Porvoon tarjoamia palveluita. Kriisinherkkyys eli halua tukea kaupunkia hankalissa tilanteissa on kohtuullisella tasolla.

Porvoon maine asuinpaikkana (aluelaine) on selvityksen mukaan hyvällä tasolla niin porvoolaisten kuin ulkopaikkakuntalaistenkin mielestä. Porvoolaiset pitävät Porvoota erittäin viihtyisänä ja turvallisena asuinympäristönä, alueen ihmisten yhteisöä mukavana, sijaintia hyvänä ja liikenneyhteyksiä toimivina. Elämisen kuluja, alueen taloudellista elinvoimaa ja kunnallisia palveluita porvoolaiset pitävät kohtuullisina.

Myös kaupunkiorganisaatioon maine on hyvällä tasolla ulkopaikkakuntalaisten mielestä. Porvoolaiset suhtautuvat sen sijaan kaupunkiorganisaatioon varauksellisemmin. Kaupunkiorganisaation maine on kohtuullinen työnantajana, tuotteiden ja palveluiden, talouden sekä ympäristö- ja yhteiskuntavastuun osalta. Selkeinä maineen kehittämiskohteina nousevat esille organisaation toiminnan avoimuus, viranhaltija- ja luottamushenkilöjohdon kyvykkyys, vuorovaikutuskyky ja uusiutumiskyky.

Ilmapiirin ja asenteiden vahva polarisoituminen näkyy myös Porvoon mainetutkimuksen tuloksissa: kaupungissa on paljon niitä, jotka pitävät kaupunkiorganisaation mainetta hyvänä, mutta paljon myös niitä, jotka pitävät kaupunkiorganisaation mainetta huonona.

Kaupunkiorganisaation henkilöstö

Oikein mitoitettu henkilöstö takaa toiminnan sujuvuuden ja resurssien tehokkaan käytön

Kaupunkiorganisaatio toimii jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä, jossa ennakointi ja ketteryys ovat avainasemassa. Henkilöstösuunnittelun tavoitteena on varmistaa, että kaupungilla on oikean kokoinen ja osaava henkilöstö vastaamaan nykyisiin ja tuleviin tarpeisiin. Samalla joustava osaamisen hyödyntäminen yli toimialarajojen mahdollistaa nopean reagoinnin muuttuviin tilanteisiin ja tukee organisaation sisäistä yhteistyötä.

Eläkepoistumaan varautuminen on kriittinen osa pitkäjänteistä suunnittelua – kaupungin on varmistettava, että osaaminen ei katoa, vaan siirtyy ja kehittyy. Lisäksi muuttuvat osaamistarpeet edellyttävät jatkuvaa oppimista ja osaamisen kehittämistä, jotta kaupunki pystyy tuottamaan palvelut tehokkaasti ja laadukkaasti. Kriittisten ammattiryhmien tunnistaminen auttaa kohdentamaan toimenpiteet oikein – tiedämme, missä osaamista tarvitaan eniten ja missä riski osaajapulaan on suurin. Ostopalveluiden käytön periaatteiden määrittely ja tarkistaminen tukevat strategista resurssienhallintaa ja varmistavat, että ostopalvelut tukevat ydintoimintoja eivätkä heikennä osaamisen hallintaa. Strateginen henkilöstösuunnittelu auttaa reagoimaan tehokkaasti muuttuviin tarpeisiin ja mahdollisuuksiin. Se on jatkuva prosessi, jossa analysoidaan ja ennustetaan organisaation henkilöstötarpeita. Se on johtamista, johon sisältyy:

- Oikeiden osaajien löytäminen ja osaamisen kehittäminen.
- Palkitseminen ja suorituksen arviointi.
- Monimuotoisuuden ja inklusiivisuuden edistäminen.
- Työhyvinvoinnin ja työskentelyolosuhteiden ylläpito ja kehittäminen.
- Muutosten johtaminen ja tulevaisuuden henkilöstötarpeiden arviointi.

Strategisen henkilöstösuunnittelun perimmäinen tarkoitus on parantaa suorituskyykyä, siten että osaaminen, organisaation rakenteet ja päivittäinen työ vastaavat organisaation strategiaan, tavoitteisiin ja päämääriin. Kuntaorganisaatiossa toki monet tehtävät ovat lakisääteisiä eikä niitä voi jättää tekemättä. Tekemisen organisointi on kuitenkin valittavissa.

Käytännössä henkilöstösuunnittelussa analysoidaan nykyistä henkilöstöresurssia, määritetään tulevaisuuden osaamistarpeet, tunnistetaan nykyisyyden ja tulevaisuuden välinen kuilu ja toteutetaan ratkaisuja, jotta tehtävät ja tavoitteet saadaan toteutettua. Henkilöstösuunnittelun vaiheita ovat:

- Henkilöstöressurssien suunnittelu osaamis- ja koulutus- sekä henkilöstösuunnitelmassa. Arvioidaan eri työtehtävien tarpeita sekä erityisiä strategisia osaamisia esimerkiksi talousarvion suunnitelmakauden aikana toimintaympäristön muutokseen (heikot signaalit, trendit, megatrendit) ja strategiaan peilaten.
- Osaamisvajeiden ja –kapeikkojen tunnistaminen, myös osaamisen ja henkilöstöressurssien sisäisen tarjonnan tunnistaminen (koulutusta, työkiertoa, sisäisiä siirtoja, priorisointia) sekä osaamisvajeen täyttö ulkoisella rekrytoinnilla, ensisijaisesti vaihtuvuutta ja eläköitymistä hyödyntämällä
- Osaamisen johtaminen jatkuvana prosessina.

Henkilöstömenojen sopeuttaminen

Henkilöstömenojen suuruuteen vaikuttavat sekä henkilöstömäärä että maksettavat palkkatasot.

Maksettavien palkkojen vähimmäistaso määritellään työ- ja virkaehtosopimuksissa.

Palkkasumman alentaminen siten että henkilöstömäärä pysyisi ennallaan edellyttäisi toiminnan organisoinnin merkittävää uudelleenorganisointia. Se edellyttäisi, että suorittavan henkilöstön määrää kasvatetaan samalla kun asiantuntijoiden, esihenkilöiden ja johtajien määrää vähennetään. Kun kaupunkiorganisaatiokin on suurelta osin asiantuntijaorganisaatio, ei tämä ole mahdollista. Jonkin verran palkkakustannuksiin voidaan vaikuttaa työvuorosuunnittelulla, työmäärän hallinnalla, sairauspoissaolojen vähentämisellä ja työkyvyn johtamisella, jolloin maksettavien työaikalisien, ylityökorvausten ja sijaiskustannusten määrää voidaan alentaa. Peruspalkkoihin ja sopimusperusteisiin lisiin ei kaupunkitasolla juurikaan voida vaikuttaa. Valtakunnalliset palkkaratkaisut myös nostavat palkkakustannuksia. Nykyinen palkkaratkaisu nostaa palkkakustannuksia noin 8 prosenttia sopimuskaudella.

Henkilöstömäärän kasvun hillitseminen ja henkilöstön määrän vähentäminen ovat siten ainoa mahdollisuus henkilöstömenojen sopeuttamiseksi. Henkilöstömenojen vähentäminen hyödyntämällä eläköitymistä ja vaihtuvuutta onnistuu strategisella henkilöstösuunnittelulla. Sen sijaan radikaalit keinot kuten irtisanominen, lomautus tai määräaikaisten työtehtävien laaja vähentäminen alentavat työhyvinvointia ja tuottavuutta pitkäksi aikaa. Siksi ennakoiva strateginen henkilöstösuunnittelu on keskeistä.

Eläköityminen ja vaihtuvuus

Eläkepoistumaan varautuminen ja osaamisen siirtymisen varmistaminen on keskeinen osa strategista henkilöstösuunnittelua. Kaupunki voi suunnittelussa hyödyntää Kevan eläköitymisennusteita ja tietoa siitä, ketkä lähestyvät eläkeikää. Kevan ennusteen mukaan Porvoon kaupungin henkilöstöstä vuosina 2025–2044 eniten eläköidytään opetuksesta ja varhaiskasvatuksesta.

Eläkkeelle siirtyminen on yksilöllinen päätös 65–70 vuoden iässä. Hyvissä ajoin täsmällistä eläkkeelle siirtymisen ajankohtaa ei voi siis ennustaa. Porvoon kaupungin henkilöstöhallinnon tiedon mukaan esimerkiksi elokuussa 2025 vakituksessa palvelussuhteessa on ollut 295 yli 60-vuotiasta henkilöä.

Kaupungin henkilöstön vaihtuvuus ilman eläköitymisiä suhteessa vakituiseen henkilöstöön on noin 6 prosenttia. Vaihtuvuutta esiintyy siten jatkuvasti, mutta sen ajoitus ja kohdentuminen vaihtelevat. Suurimmissa ammattiryhmissä ja työyksiköissä on luonnollisesti myös enemmän vaihtuvuutta. Koska vaihtuvuuden kohdentumista ei voida tarkasti ennustaa, on tärkeää jo etukäteen muodostaa käsitys siitä, millaista osaamista tulevaisuudessa tarvitaan – ja millaisesta osaamisesta voidaan mahdollisesti luopua. Jotta vaihtuvuutta ja eläköitymistä voidaan hyödyntää strategisesti, tarvitaan:

- Ymmärrystä toimintaympäristön muutoksista
- Kykyä priorisoida ja tarkastella tavoitteita pitkällä aikavälillä Osaamisen kehittämistä monipuolisemmaksi ja uudenlaisen osaamisen tunnistamista
- Töiden uudelleenorganisointia ja organisaation rakenteellista uudistamista

Kaupungin henkilöstösuunnittelussa on havaittu taipumus täyttää vapautuva tehtävä vaativammalla roolilla, mikä kasvattaa palkkakustannuksia. On syytä pohtia, voisiko tehtäviä täyttää myös toisin – esimerkiksi kevyemmällä tehtävällä tai yhdistämällä tehtäviä uudella tavalla. Lisäksi on tärkeää tunnistaa, että kaikkia tehtäviä ei välttämättä tarvitse enää tehdä. Tämä edellyttää rohkeutta arvioida työn sisältöä kriittisesti ja kykyä luopua vanhoista toimintatavoista. Digitalisaatio ja viisas tekoälyn hyödyntäminen, sujuvat prosessit ja tehtävien priorisointi mahdollistavat henkilöstömäärän vähentämisen ilman radikaaleja toimenpiteitä ja siten että palvelun laadukkuus säilyy.

Digitalisaatio

Digitalisaatio muuttaa kunnallista toimintaa kokonaisvaltaisesti, vaikuttaen palveluiden järjestämiseen, johtamiseen ja organisaatorakenteisiin. Muutos edellyttää kehitystä niin palvelutuotannossa, teknologian hyödyntämisessä kuin ICT-infrastruktuurissa. Digitalisaation avulla voidaan tuottaa lisäarvoa kuntalaisille ja henkilöstölle sekä edistää ilmastotavoitteita. Sen hyödyt jäsentyvät kolmeen ulottuvuuteen: uudistumiseen, ihmislähtöisyyteen ja kestävyYTEEN. Uudistuminen sujuvoittaa työtä ja vahvistaa elinvoimaa, ihmislähtöisyys parantaa asiakaskokemusta ja osallistavuutta, ja kestävyys näkyy resurssien tehokkaassa käytössä sekä ilmastovaikutusten hallinnassa.

Digiohjelma 2024–2026 ja digitiekartta ohjaa kaupungin työtä

Kaupungin digitalisaation kolme tavoitetta on kirjattu Digiohjelmaan 2024–2026:

Kuntalaisia palvelee aikaisempaa kattavammin ihmislähtöisillä sähköisillä palveluilla
Digitalisoitumista hyödynnetään päivittäisten ilmastotekojen toteuttamiseksi. Ekologisesti kestävä digitalisaatio tarkoittaa energiatehokkuutta, hiiletöntä sähköä, datatalouden ilmastoystävällisyyttä, laitteiden käyttöiän pidentämistä, arvometallien kierrätystä, henkilöstön tietoisuuden lisäämistä sekä nousevien teknologioiden hyödyntämistä
Teknologian, oikean tiedon ja prosessien avulla ketteröitämme ja automatisoimme toimintaa vapauttaen aikaa hyödyllisempään ajankäyttöön.

Taulukko 1: Digiohjelmassa 2024–2026 määritellyt tavoitteet digitalisaation osalta

Porvoon kaupungin tavoite on digitalisaation avulla mahdollistaa ihmislähtöisiä palveluita, kestävä kehitys ja uudistumista kuntalaisten, kaupungin henkilöstön ja sidosryhmien hyväksi.

Kaupungin panostukset digitalisaatioon

Taloudellisesti haastavassa tilanteessa digitalisaatiohankkeiden rahoitus ja resurssien kohdentaminen edellyttävät kauaskatseisia ratkaisuja. Digitalisaatioon liittyvien taloudellisten panostusten hahmottaminen on usein haastavaa, sillä digitalisaatio pyrkii toiminnan muutokseen ja kattaa paljon enemmän kuin perinteiset ICT-kustannukset.

Kaupungin henkilöstön digitalisaatiokyselyn tulosten perusteella tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden käyttö työssä sekä henkilökohtainen digitaalinen osaaminen koetaan yleisesti hyväksi. Sen sijaan datan ja tiedon hyödyntämisen osalta arviot olivat selvästi vaatimattomampia. Jotta kaupungin digitalisaatiotavoitteet voidaan saavuttaa, on varmistettava, että organisaatiolla on riittävä osaaminen, kyvykkyydet ja edellytykset hyödyntää teknologian mahdollisuuksia täysimääräisesti sekä tunnistaa niiden potentiaali toiminnan tehostamisessa.

Kansallinen sääntely ja ohjaus

Kuntien digitalisaation sääntely perustuu laajaan lainsäädäntökokonaisuuteen, joka ohjaa sekä digitaalisten palvelujen tarjoamista että tiedonhallintaa. Keskeisiä säädöksiä ovat muun muassa hallintolaki (2003), tietosuojalaki (2018), laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (2019) ja laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (2020). Sähköisen asioinnin periaatteita määrittelevät lisäksi laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (2003) sekä laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista (2016). Palveluiden saavutettavuus ja yhdenvertaisuus on turvattu yhdenvertaisuuslain (2014) ja saavutettavuusdirektiivin (2016) kautta.

Uudemmat sääntelykehykset, kuten NIS2-direktiivi ja kyberturvallisuuslaki (2025), asettavat kunnille vaatimuksia tietojärjestelmien suojaamisesta ja kyberturvallisuuden vahvistamisesta, mikä on keskeistä digitaalisten palveluiden luotettavuuden kannalta. Kuntalaki (2015) korostaa tiedolla johtamisen merkitystä, ja EU:n Data Act (2024) sekä AI Act (2024) tuovat uusia velvoitteita tekoälyn ja datan sääntelyyn. Viime vuosina sääntely on laajentunut erityisesti tekoälyn ja datan osalta, mistä kertovat kansallinen datahallinta-asetus (2022), tekoälysäädös (2024–2026), datasäädös (2024) sekä avoimen datan direktiivi (2019).

Muutokset toimintaympäristössä

Tulevaisuudessa kaupungin palveluiden järjestämiseen ja kehittämiseen vaikuttavat suoraan tai epäsuorasti muun muassa geopolitiittinen epävakaus, globaalien teknologiajohtajien valta, väestön ikääntyminen, maahanmuuton lisääntyminen, ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuuden väheneminen.

Uudet, entistä kustannustehokkaammat teknologiat avaavat mahdollisuuksia täysin uudenlaisiin toimintatapoihin ja muuttavat merkittävästi sitä, miten palveluita tuotetaan ja miten organisaatiot toimivat. Luovan tekoälyn rinnalle nousevat myös muut tekoälyn sovellusalueet, kuten puheentunnistus, kuvantunnistus ja tunneanalytiikka, jotka yleistyvät nopeasti eri toimialoilla. Näiden lisäksi teknologiat kuten pilvipalvelut, robotiikka, esineiden internet, sensorit ja biometriikka tarjoavat kunnille välineitä tuottaa palveluita aiempaa nopeammin, laadukkaammin ja taloudellisemmin.

Vaikka sääntely lisääntyy, yksilön ja organisaation rooli korostuu entisestään, ja vastuu omien tietojen hallinnasta kasvaa. Organisaation yhteiset periaatteet, käytännöt, roolit ja vastuut ovat keskeisessä asemassa tiedon luotettavuuden varmistamisessa – erityisesti silloin, kun tekoälyä halutaan hyödyntää laajamittaisesti.

Samalla yhteiskunnassa korostuu tarve ymmärtää teknologian toimintaperiaatteita ja sen soveltamista eri toimialoilla. Teknologian hyödyntäminen edellyttää paitsi teknistä osaamista myös laajempaa ymmärrystä sen vaikutuksista arkeen, palveluihin ja päätöksentekoon. Osaamisen ja ymmärryksen vahvistaminen on keskeistä, jotta kaupunki voi jatkossakin kehittää palveluitaan vastuullisesti, tehokkaasti ja asukkaiden tarpeita vastaavasti.

Suuntaviivoja kaupunkistrategialle

Toimintaympäristön kuvauksen lyhyt yhteenveto ja siitä johdetut jatkokysymykset.

Mistä Porvoo tunnetaan

Porvoo on Suomen toiseksi vanhin kaupunki, jolla on vahva vetovoima ja omaleimainen brändi. Kaupunki tunnetaan tunnelmallisesta Vanhasta Porvoosta, kauniista ja turvallisesta asuinympäristöstä, kaksikielisyyteen perustuvasta rikkaasta yhteisöllisyydestä sekä Kilpilahden kemianteollisuuden bio- ja kiertotalouskeskittymästä.

Porvoo panostaa määrätietoisesti asukkaidensa hyvinvointiin, viihtyisään elinympäristöön ja monipuolisiin asumisratkaisuihin. Alueen kilpailukyky ja elinvoima ovat erinomaisella tasolla. Kaupunki kasvaa kestävästi pääkaupunkiseudun läheisyydessä ja itäisen Uudenmaan keskuksena.

Vahvat juuret ja ainutlaatuiset vahvuudet luovat vankan perustan tulevaisuudelle. Kansainväliset ja kansalliset trendit muokkaavat kaupungin toimintaympäristöä, mutta Porvoo voi sopeutua muutoksiin ja kääntää haasteet mahdollisuuksiksi.

Toimintaympäristöstä nousevia strategisia kysymyksiä:

- Mitkä ovat Porvoon vahvuudet?
- Missä erityisesti on strategisesti kehitettävää?
- Mistä Porvoo tulevaisuudessa tunnetaan?

Väestö kasvaa, ikääntyy ja monimuotoistuu

Porvoossa asuu noin 52 000 asukasta, ja väkiluku on kasvanut tasaisesti vuosikymmenten ajan. Vaikka porvoolaiset voivat keskimäärin hyvin, hyvinvointierot ovat kasvaneet. Väestörakenne on voimakkaassa muutoksessa: iäkkäiden määrä kasvaa nopeasti, lasten määrä vähenee ja vieraskielisten osuus kasvaa. Ilman maahanmuuttoa kaupungin väkiluku – erityisesti työikäisten osalta – kääntyisi laskuun.

Maahanmuutto on jo nyt merkittävin väestönkasvun lähde ja elinvoiman edellytys. Uusien porvoolaisten onnistunut kotouttaminen on avain kaupungin elinvoimaan ja menestykseen. Se vähentää yhteiskunnan polarisoitumista, lisää keskinäistä luottamusta ja kasvattaa työvoiman määrää.

Kaupungin palveluiden ja rakenteiden on kehityttävä vastaamaan muuttuvia tarpeita. Miten vastaamme muutokseen?

Toimintaympäristöstä nousevia strategisia kysymyksiä:

- Miten kaupungin palvelut, palvelurakenne ja osaaminen mukautuvat muuttuvaan väestörakenteeseen?
- Kuinka varmistamme, että uudet porvoolaiset kokevat osallisuutta ja löytävät paikkansa yhteisössä?
- Millä keinoilla tuemme kotoutumista, työllistymistä ja viihtymistä Porvoossa?

Ilmasto- ja luontokriisi pakottavat toimimaan

Ihmisen aiheuttama ilmastomuutos ja sen aikaansaamat vaikutukset heijastuvat jo tänä päivänä laajasti koko yhteiskuntaan, ja vaativat ratkaisuja ja sopeutumistoimia joka sektorilla. Samaan aikaan luonnon monimuotoisuus on heikentynyt huolestuttavan nopeasti ja käynnissä on kuudes suuri sukupuuttoaalto.

Porvoon kaupunki on tehnyt määrätietoista ja tuloksekasta ilmasto- ja ympäristötyötä jo pitkään: vuosien 2007–2023 välisenä aikana Porvoon kokonaispäästöt ovat pienentyneet 50 prosenttia ja päästöt asukasta kohden 54 prosenttia. Porvoo pärjää kansallisessa ilmastopäästöjen vertailussa valtakunnallista keskiarvoa paremmin, mutta hiilineutraalisuus vuoteen 2030 mennessä karkaa silti käsistä. Suurimman päästölähteen, lähes puolet kokonaispäästöistä, Porvoossa muodostaa tieliikenne (ei sisällä päästökauppaan kuuluvien teollisuuslaitosten polttoaineiden käyttöä, teollisuuden sähkönkulutusta, teollisuuden jätteiden käsittelyn päästöjä eikä kuorma-, paketti- ja linja-autojen läpiajoliikennettä).

Ilmastomuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, hyvä ilmanlaatu, puhtaat vesistöt, monimuotoinen luonto ja vehreät kaupunkitilat eivät ole vain ympäristökysymyksiä. Ne ovat ennen kaikkea hyvinvoinnin, viihtyisyyden ja elinvoimaisuuden edellytyksiä.

Toimintaympäristöstä nousevia strategisia kysymyksiä:

- Minkälaista kunnianhimon tasoa kaupungin pitäisi tavoitella ilmasto- ja ympäristötyössään?
- Mitä Porvoon erityispiirteitä ilmasto- ja ympäristötyöllä tulisi vahvistaa ja suojata?

Toimiva ja turvallinen kaupunki

Kaupungin keskeinen tehtävä on varmistaa asukkaille toimiva ja turvallinen arki ja sujuva asiointi kaupungin palveluissa. Turvallinen arki tarkoittaa sujuvaa, ennakoitavaa ja luottamusta herättävää elämää. Kaupunki turvaa asukkaidensa elämän perusedellytyksiä monin tavoin, mutta varautuu toimimaan myös poikkeustilanteissa. Porvoossa asukkaiden hyvinvointi on keskimäärin hyvällä tasolla. Hyvinvointi ei kuitenkaan jakaudu tasaisesti eri väestöryhmien tai alueiden välillä, ja eriarvoistuminen on tunnistettu huolestuttavana ilmiönä myös Porvoossa.

Kaupungilla on lakisääteinen velvollisuus edistää asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä yhteistyössä muiden toimijoiden, kuten Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa. Porvoossa on tunnistettu kolme keskeistä kehittämiskohdetta: mielen hyvinvointi, terveelliset elämäntavat ja osallisuus. Olennaisinta on tunnistaa ennakoivasti tulevien päätösten vaikutukset eri väestöryhmiin, erityisesti lapsiin, vammaisiin ja toimintarajoitteisiin henkilöihin. Myös esteettömyys, saavutettavuus sekä ikääntyneiden ja kansainvälisten asukkaiden määrän kasvu korostuvat.

Digitaalisten palveluiden ja viestintävälineiden kehitys on parantanut kaupunkilaisten asiointimahdollisuuksia, mutta samalla viestintä- ja keskusteluympäristö on muuttunut haastavammaksi. Polarisaatio ja tunnepohjainen vastakkainasettelu ovat lisääntyneet ja asukkaat ovat jakaantuneet yhä selvemmin aktiivisiin ja osallistuviin sekä politiikasta ja puolueista vieraantuneisiin ja syrjäytyviin. Tämä murentaa luottamusta ja haastaa perinteisiä osallistumistapoja ja demokratian toimivuutta.

Demokratia voi kypsyä, jos yksilöt, yhteisöt ja instituutiot ottavat vastuuta yhteisestä keskustelukulttuurista. Muutos on mahdollinen – mutta se vaatii tietoista työtä, pitkäjänteisyyttä ja halua kuunnella myös toisia.

Toimintaympäristöstä nousevia strategisia kysymyksiä:

- Kuinka kehitämme sujuvaksi koettua asiointia kaupungin kanssa?
- Miten parannamme luottamusta, keskinäistä arvostusta korostavaa keskustelukulttuuria ja toisten kuuntelua?
- Minkälaiset vuorovaikutus- ja osallistumiskeinot toimivat muuttuneessa maailmassa?
- Kuinka voimme vähentää eriarvoisuutta ja lisätä turvallisuudentunnetta?

Yritykset ja elinkeinoelämä hyvän tulevaisuuden mahdollistajina

Porvoossa on vireä ja monipuolinen elinkeinoelämä, joka tarjoaa runsaasti työmahdollisuuksia. Kaupungin työpaikkaomavaraisuus on korkea, ja pienyritysten määrä on kasvanut tasaisesti. Porvoossa on muutama suuri kansainvälinen työnantaja ja toisaalta myös paljon mikroyrityksiä, erityisesti palvelualoilla. Keskikokoisia ja kasvuhakuisia yrityksiä on sen sijaan melko vähän.

Kilpilahden alueella sijaitsee Pohjoismaiden suurin kemianteollisuuden keskittymä, jota kehitetään kohti entistä kestävämpiä ja ilmastoystävällisempiä ratkaisuja. Lähes joka viides Porvoossa sijaitseva työpaikka on Kilpilahdessa.

Matkailu tuo kaupunkiin merkittävää taloudellista hyötyä ja työpaikkoja. Vanhalla Porvoolla on miljoonien eurojen brändiarvo. Matkailu tukee laajasti paikallistaloutta – ravintolat, hotellit, erikoisliikkeet ja palveluyritykset hyötyvät matkailijoiden tuomasta kysynnästä. Matkailualan kehittämisessä on korostunut vihreä ja digitaalinen siirtymä, vastuullisuus sekä yhteistyö eri toimijoiden välillä.

Työttömyysaste on tällä hetkellä korkea koko Suomessa. Porvoossa työttömyysaste on hiukan korkeammalla tasolla kuin maassa keskimäärin, mutta tilanne on kuitenkin parempi kuin pääkaupunkiseudulla. Työvoimapalveluiden siirtyminen valtiolta kaupunkien vastuulle tarjoaa mahdollisuuden kehittää työllistämistä entistä tehokkaammin – paikallistasolla tunnetaan parhaiten sekä työnantajien että työnhakijoiden tarpeet.

Toimintaympäristöstä nousevia strategisia kysymyksiä:

- Miten voimme edistää pienten ja keskisuurten yritysten kasvua ja uusien työpaikkojen syntymistä?
- Kuinka kaupunki voi tukea Kilpilahden alueen kestävästä kehitystä ja rakennemuutosta?
- Kuinka kehitämme Porvoota matkailukaupunkina?
- Mikä on keskeisintä työllisyyden edistämisessä?

Heikkenevä taloustilanne – henkilöstö kaupungin keskeinen voimavara

Porvoon kaupungin talousnäkymät ovat heikentymässä. Yhteisöverotulot laskevat merkittävästi ja valtionosuusuudistus uhkaa leikata kaupungin tuloja. Samalla kaupungin korkea investointitaso kasvattaa lainakantaa merkittävästi lähivuosina.

Tällä hetkellä Porvoo panostaa palveluihin noin 20 % enemmän kuin verrokkikaupungit – keskimäärin 500 euroa enemmän asukasta kohden vuodessa. Talouden liikkumavara määrittää mahdollisuudet investoida palveluihin ja kehityshankkeisiin. Lapsimäärän väheneminen aiheuttaa painetta erityisesti kasvun ja oppimisen toimialalla, joka muodostaa yli puolet kaupungin henkilökunnasta ja menoista.

Kaupunkiorganisaatio toimii jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä, jossa ennakointi ja ketteryys ovat avainasemassa. Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö on avainasemassa laadukkaiden ja tehokkaiden palveluiden tuottamisessa. Kaupungin henkilöstö täytyy mitoittaa oikein ja henkilöstön osaamista hyödyntää yli organisaatiorakenteiden, jotta toiminta on sujuvaa ja veronmaksajien resurssit tehokkaassa käytössä. Strateginen henkilöstösuunnittelu auttaa reagoimaan tehokkaasti muuttuviin tarpeisiin ja mahdollisuuksiin.

Toimintaympäristöstä nousevia strategisia kysymyksiä:

- Mitä priorisoimme ja painotamme, kun kaupungin taloutta täytyy sopeuttaa?
- Kuinka varmistamme talouden tasapainon pitkällä aikavälillä, kun suhdannetilanne ja yhteisöverotulot vaihtelevat?
- Miten huolehdimme siitä, että kaupungilla on oikean kokoinen ja osaava henkilöstö vastaamaan nykyisiin ja tuleviin tarpeisiin?

Laadukasta varhaiskasvatusta ja opetusta – sopeutuen lapsimäärän laskuun

Porvoo tarjoaa suomen- ja ruotsinkielisiä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen palveluita tuhansille lapsille ja nuorille. Tällä hetkellä palveluita tuotetaan yhteensä 79 koulussa, päiväkodissa tai perhepäivähoitopaikassa. Lapsimäärän väheneminen edellyttää kuitenkin palvelurakenteen muutoksia tulevinä vuosina.

Lasten ja nuorten hyvinvointi, oppimisen tasa-arvo ja osallisuus ovat yhteisömme peruspilareita. Tavoitteena on tukea kasvua turvalliseen tulevaisuuteen, jossa jokainen lapsi voi kehittyä osaavaksi ja onnelliseksi kansalaiseksi. Perheiden, huoltajien ja kulttuurien moninaisuus sekä mielenterveyden haasteet korostavat vahvojen tukirakenteiden ja monenlaisen yhteistyön merkitystä. Varhainen tuki, erityisopetus ja oppilashuollon palvelut mahdollistavat yksilöllisen avun lapsille ja perheille.

Toimintaympäristöstä nousevia strategisia kysymyksiä:

- Miten parannamme lasten ja nuorten oppimista ja digitaitoja?
- Kuinka rakennamme monimuotoisia, joustavia ja tasa-arvoisia kasvatusta- ja opetuspalveluita ja miten muutamme palvelurakennetta lapsimäärän vähentyessä?
- Kuinka vahvistamme perheiden, lasten ja nuorten osallisuutta ja toimintakykyä?

Vetovoimaista vapaa-aikaa ja tapahtumia

Vapaa-aikaan ja viihtymiseen liittyvillä palveluilla ja tapahtumilla on tärkeä merkitys kaupungin pitovoimatekijänä. Kaupunki tarjoaa asukkaille kulttuuri-, kirjasto-, liikunta-, ja nuorisopalveluita sekä Kansalaisopiston ja Taideoppilaitoksen toimintaa. Palvelut luovat asukkaille hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia. Ne ovat tärkeä osa myös Porvoon vetovoimaa.

Porvoo on halunnut profiloitua aktiivisena tapahtumakaupunkina, jossa järjestetään vuosittain satoja kulttuuri-, urheilu- ja yhteisötapahtumia. Tapahtumat lisäävät kaupungin kävijämääriä, tukevat paikallista yrittäjyyttä ja tarjoavat mahdollisuuksia uusille yrityksille.

Jo nykyisellään kaupunki panostaa vapaa-ajan palveluihin ja tapahtumiin merkittävästi. Kokonniemen liikuntakeskushankkeen sekä Taidetehtaan palveluiden kehityksen myötä kaupungin panostukset näihin palveluihin kuitenkin kasvavat edelleen merkittävästi.

Toimintaympäristöstä nousevia strategisia kysymyksiä:

- Miten priorisoimme vapaa-aikaan ja viihtymiseen liittyviä palveluita kaupungin taloustilanteen heikentyessä?
- Miten voimme elävöittää kaupunkielämää entisestään?

Monipuolinen kaupunkirakenne ja hyvä saavutettavuus

Porvoon kaupunkirakenne on monipuolinen, ja se tarjoaa monenlaisia mahdollisuuksia asumiseen, elämiseen ja vierailuun niin historiallisessa keskustassa kuin uusissa viihtyisissä kaupunginosissa, rauhallisissa lähiöissä, maaseudulla ja saaristossa.

Kaupungissa on käynnissä tai suunnitteilla useita kaupunkikehityshankkeita, joiden tavoitteena on parantaa elinympäristöä, sujuvoittaa liikkumista, vahvistaa alueiden vetovoimaa ja kaupungin kasvumahdollisuuksia: Kokkonniemen liikuntakeskus, Porvoon Puistokatu, Porvoon tori, Länsirannan ja Gammelbackan kehittämishankkeet, joukkoliikennejärjestelmä ja Itäradan suunnittelu. Suuria osayleiskaavahankkeita on käynnissä niin keskustan alueella, Kilpilahden ja Kulloon ympäristössä kuin eteläisen Porvoon saaristo- ja maaseutualueilla.

Porvoon keskusta on viime vuosina ollut houkutteleva ympäristö rakentaa asuntoja ja kauppia kansallisesta matalasuhdanteesta huolimatta. Keskustaan on rakenteilla yli 500 asuntoa kattavien palvelujen, kauppajen, koulujen ja joukkoliikenteen äärelle. Länsirannalla on rakenteilla iso hybridikortteli, joka sisältää hypermarketin, hotellin ja asuntoja. Kaupunki on ottanut käyttöön uuden joukkoliikennejärjestelmän, jonka matkustajamäärät ovat lähteneet kasvuun aikaisempaa paremman palvelutason myötä.

Toimintaympäristöstä nousevia strategisia kysymyksiä:

- Miten rakennamme ja kehitämme Porvoon näköistä kaupunkia?
- Mitkä ovat tärkeimmät kaupunkikehityshankkeet, joissa Porvoon täytyy onnistua?
- Valtion tuki kohtuuhintaiselle asuntotuotannolle on vähenemässä. Minkälaista asumista ja asuntopolitiikkaa Porvoon haluaa edistää jatkossa?